

Między edukacją a rynkiem pracy

Wstęp

W Polsce, podobnie jak w wielu krajach, obserwowane trendy demograficzne, w tym zmniejszający się odsetek ludności w wieku produkcyjnym, zapowiadają trudności na rynku pracy. W rezultacie wzrost produktywności będzie w przyszłości jeszcze ważniejszą siłą napędową wzrostu gospodarczego, co będzie wiązało się z jeszcze większym naciskiem na zwiększenie efektywności pracowników. Zwiększenie wydajności pracy jest możliwe jedynie poprzez inwestycje w nowe technologie oraz wzrost kompetencji osób pracujących¹. Stąd dyskutowany temat niedopasowania kompetencyjnego jest stale aktualny.

Niedopasowanie kompetencyjne w warunkach współczesnej gospodarki występuje zawsze i jest konsekwencją m.in. dynamiki likwidacji i tworzenia nowych miejsc pracy, wprowadzania innowacji i czasu niezbędnego do przygotowania kadr posiadających aktualnie wymagane kompetencje. Problemem nie jest zatem ujawnienie niedopasowań wynikających ze zmian, którym rynek pracy podlega, lecz niezdolność do reakcji na nie przez dostępne zasoby ludzkie w czasie akceptowalnym dla przedsiębiorstw. Za zdolnością dostosowania się pracowników do zmian, stanowiącą jeden z ważniejszych czynników konkurencyjności, stoją z jednej strony jakość działania instytucji edukacyjnych, zarówno prowadzących edukację formalną, jak i poza formalną, z drugiej zaś strony gotowość do podejmowania kształcenia i dopasowania swoich kompetencji ze strony pracowników.²

Wprowadzane od 1 września 2017 r. oraz 2019 r. zmiany w kształceniu zawodowym³ mają skutkować coraz lepszym przepływem informacji dot. zapotrzebowania na kompetencje i kwalifikacje, a tym samym coraz lepszym dostosowaniem oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy. Przeorganizowana została klasyfikacja zawodów, która odnosi się teraz bezpośrednio do szkolnictwa branżowego. Jeszcze w trakcie nauki uczniowie mają zdobywać dodatkowe umiejętności i uprawnienia potrzebne na rynku pracy i wymagane przez pracodawców. Wzmocnienie udziału pracodawców w kształceniu zawodowym, obowiązkowe szkolenia branżowe dla nauczycieli kształcenia zawodowego, cykliczna prognoza zapotrzebowania na zawody jak i nowe zasady finansowania szkół kształcących w zawodach, dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia uczniów w zawodach deficytowych to tylko część realizowanych zmian mających usprawnić osiągnięcie pożądanego celu.

Odnosząc się do ww. aktualnych wyzwań rynku pracy Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu we współpracy z przedstawicielami powiatowych urzędów pracy województwa wielkopolskiego w II półroczu 2019 r. przeprowadził badanie dostępności oferty edukacyjnej szkół zawodowych (tj. szkół branżowych I stopnia, techników oraz szkół policealnych) w kontekście deficytów kadrowych występujących na lokalnych rynkach pracy diagnozowanych w badaniach: *Barometr Zawodów 2019*,

¹ OECD (2019), OECD Skills Strategy Poland: Assessment and Recommendations, OECD Skills Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/b377fbcc-en>, s. 7

² *Bilans Kapitału Ludzkiego, Aktywność zawodowa i edukacyjna dorosłych Polaków wobec wyzwań współczesnej gospodarki - raport podsumowujący VI edycję badania BKL w latach 2017–2018*, https://www.parp.gov.pl/storage/publications/pdf/13-RAPORT-Aktywnosc-zawodowa-i-edukacyjna---internet_190926.pdf, s. 12

³ http://ko.poznan.pl/ksztalcenie_wychowanie/ksztalcenie_zawodowe/projekty_programy_szkolnictwo_zawodowe/2018/12/zmiany-w-szkolnictwie-branzowym-staly-sie-faktem-nowelizacja-ustawy-prawo-oswiatowe-podpisana-przez-prezydenta-rp/; J. Nowak, Nowa reforma oświaty – szansa czy zagrożenie dla rozwoju szkolnictwa zawodowego?, „Szkoła – Zawód – Praca”, nr 17/2019,

*Barometr potrzeb kadrowych*⁴ oraz w rozporządzeniu MEN z 22 marca 2019 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy. Ponadto dokonano analizy aktywności szkół w ramach promowania kształcenia zawodowego i zawodów określanych jako deficytowe na lokalnym rynku pracy poprzez wykorzystanie kanału informacyjnego, jakim są strony internetowe placówek.

Wprowadzeniem do tematyki przygotowania edukacji zawodowej do realizacji potrzeb rynku pracy jest prezentacja wyników wywiadów kwestionariuszowych zrealizowanych przez WUP w Poznaniu z przedstawicielami PUP. Przewodnimi motywami wywiadów były współpraca urzędów ze szkołami zawodowymi i ocena oferty edukacyjnej szkół. Ponadto w opracowaniu zaprezentowano wybrane wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych, zrealizowanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w 2019 r. w ramach *Oceny potrzeb rozwojowych ludzi młodych w kontekście prac nad nową Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego*.

1. Współpraca Powiatowych Urzędów Pracy ze szkołami zawodowymi⁵

Charakter współpracy

Analiza udzielonych przez pracowników PUP opinii wskazuje, iż prowadzona współpraca ze szkołami zawodowymi (z racji braku uregulowań prawnych i swojego fakultatywnego charakteru) przybiera różne formy i intensywność. Jednak najczęściej ma charakter: *nieformalny, sporadyczny, „sytuacyjny”, doraźny, w zależności od zgłoszonych potrzeb*. Dziesięciu przedstawicieli PUP wskazało, że podejmuje działania w ramach bieżącej, ścisłej współpracy ze szkołami, z którymi ustala kierunek podejmowanych działań lub prowadzi aktywność w ramach partnerstw, które mają na celu popularyzację działań edukacyjnych i doradczych. Najbardziej widoczną tendencją jest kierunkowanie działań na uczniów z ostatnich roczników oraz aktywny udział PUP w takich wydarzeniach jak Targi Edukacji, Targi Przedsiębiorczości czy Targi Kariery.

Przedstawiciele PUP, wskazując na brak lub niewielki zakres współpracy, podkreślali przede wszystkim brak sygnalizowanego przez szkoły zapotrzebowania na wsparcie PUP. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy może być fakt, iż szkoły dysponują własną kadrą dydaktyczną, w tym zatrudnionymi nauczycielami – doradcami zawodowymi i nie widzą potrzeby angażowania w życie szkoły ekspertów zewnętrznych.

„Do tej pory szkoły zawodowe nie były zainteresowane współpracą z PUP, ponieważ uważały, że zatrudniają doradców zawodowych, którzy zabezpieczają potrzeby w tym zakresie”.

Dodatkowo przedstawiciele PUP zwracali również uwagę, że duże obciążenie pracowników publicznych służb zatrudnienia bieżącymi zadaniami, wynikającymi z ustawowych działań urzędu, oraz braki kadrowe uniemożliwiają im inicjowanie oraz realizowanie dodatkowych zadań.

„W mojej ocenie Urzędy Pracy obecnie zajmują się tylko osobami zarejestrowanymi jako osoby bezrobotne. Obsługa jest bardzo absorbująca, że inne zadania są nierealne do zrealizowania”.

⁴ „Kogo poszukuje rynek pracy w Wielkopolsce”, badania własne WUP w Poznaniu, 2019 r. <https://wuppoznan.praca.gov.pl/documents/161065/2074094/Kogo%20poszukuje%20rynek%20pracy%20w%20Wielkopolsce/426fce7c-128f-43a3-bd8d-7456afe31819?t=1571819845529>

⁵ Badanie przeprowadzono z przedstawicielami wszystkich powiatowych urzędów pracy w województwie wielkopolskim (N=31).

„Kontakty ze szkołami są niedostateczne. Istnieje wiele możliwości współpracy. Dotychczas Dyrekcje szkół niechętnie podejmowały z PUP rozmowy w tym zakresie. Obecnie realizacja działań jest jednak ograniczona brakami kadrowymi”.

Jeden przedstawiciel PUP wskazał, że taka działalność wg niego jest zupełnie niemożliwa:

„W obecnej sytuacji nie jest możliwy aktywny udział urzędu pracy we wsparciu procesu wchodzenia na rynek pracy uczniów szkół zawodowych. Urząd pracy, zgodnie z Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, świadczy usługi na rzecz osób pełnoletnich, niepracujących i nieuczących się w systemie stacjonarnym. W związku z tym, z uwagi na brak możliwości świadczenia konkretnych usług dla uczniów szkół zawodowych, urząd nie realizuje takiego wsparcia”.

Możliwości wspierania uczniów szkół zawodowych w procesie wchodzenia na rynek pracy przez pracowników PUP

Przedstawiciele PUP byli zgodni, że obecna forma i dostępność doradztwa edukacyjno - zawodowego w szkołach nie stanowi wystarczającego wsparcia dla młodych ludzi, co w efekcie skutkuje często błędnymi decyzjami przy wyborze zawodu. Nie można ignorować faktu, iż wielu absolwentów nie poszukuje pracy (w ogóle nie jest zainteresowanych zatrudnieniem) w wyuczonym zawodzie⁶. Również znaczenie tych zajęć jest często niedoceniane, nie tylko przez uczniów, ale i rodziców oraz pedagogów.

„Maleje zdecydowanie zainteresowanie młodzieży szkołami zawodowymi (obecnie szkoły branżowe). Z kolei te osoby, które kończą, nie podejmują pracy w wyuczonym zawodzie. Bezrobotny, który rejestruje się w PUP z wykształceniem zawodowym często informuje, że wybrał przypadkowo kierunek kształcenia np. ze względu na dostępne praktyki”.

„Współpraca PUP ze szkołami zawodowymi na terenie powiatu jest na dobrym poziomie. Podkreślić należy jednak, że zarówno nauczyciele, jak i uczniowie oraz ich rodzice często nie dostrzegają znaczenia doradztwa zawodowego w stosunku do przyszłego planowania kariery zawodowej. Grono pedagogiczne powinno bardziej zachęcać uczniów do uczestnictwa w zajęciach z doradcami zawodowymi”.

Pracownicy publicznych służb zatrudnienia wskazywali na wyżej wymienione wyzwania, ale równocześnie część z nich również zwracała uwagę na ograniczoną w ich ocenie możliwość wpływu i wsparcia uczniów na etapie kształcenia zawodowego w momencie, gdy podjęli już oni wybory edukacyjne, które w założeniu warunkują ich przyszłość na rynku pracy.

„Ze względu na już ukierunkowane preferencje zawodowe uczniów, współpraca pomiędzy wspomnianymi instytucjami jest słaba. Brak potrzeby ingerowania na tym poziomie kształcenia”.

„Jeśli chodzi o szkoły zawodowe to jest to już trochę utrudnione, gdyż uczniowie kończący szkołę mają już w "ręku" konkretny fach. Tutaj można w pewnym stopniu opowiedzieć o sytuacji na lokalnym rynku pracy, możliwościach podniesienia swoich kwalifikacji poprzez kursy, szkolenia czy dla osób zainteresowanych własną działalnością - dotacjami na rozpoczęcie działalności. Istotniejsze byłyby spotkania w szkołach podstawowych, gdy absolwenci są jeszcze przed wyborem szkoły zawodowej czy średniej. Można tutaj w ramach doradztwa zawodowego powiedzieć, w jakich zawodach jest zapotrzebowanie na rynku, przeprowadzić testy predyspozycji zawodowych itd.”.

⁶ Problem ten jest diagnozowany również w prowadzonych badaniach m.in. *Barometr Zawodów*.

Dodatkowo opinie wyrażone przez przedstawicieli PUP wskazują, że dobra koniunktura na rynku pracy oraz duże deficyty kadrowe, które tworzą korzystne warunki dla absolwentów poszukujących swojego miejsca na rynku pracy, często stanowią argument na rzecz obniżenia aktywności w zakresie wspierania szkół działaniami doradczymi przez PUP.

„Obecnie urząd pracy nie prowadzi konkretnej formy współpracy ze szkołami zawodowymi znajdującymi się w naszym powiecie. Dlatego też nie mamy oczekiwań / planów względem naszej wspólnej pracy. Z uwagi na niski wskaźnik bezrobocia, absolwenci szkół zawodowych nie mają większych problemów ze znalezieniem pracy. Dlatego szkoły nie mają potrzeby nawiązywania z urzędem pracy relacji zawodowych”.

Istotna wydaje się być więc świadomość tych przedstawicieli PUP, którzy podnoszą sens zacieśnienia współpracy ze szkołami zawodowymi na różnych polach: w zakresie zagadnień dot. przedsiębiorczości, doradztwa edukacyjnego, oferty urzędu dla osób młodych, sytuacji na rynku pracy itd.

„Możliwy jest aktywny udział PUP we wsparciu procesu przechodzenia / wchodzenia na rynek pracy uczniów na etapie nauki w szkołach zawodowych np. poprzez wskazywanie ścieżki kształcenia w branżowej szkole II stopnia lub technikum”.

„W obecnej sytuacji na rynku pracy, gdy rynek "zasysa" praktycznie każdego chętnego do pracy - osobom wchodzącym na ten rynek można przedstawić ofertę urzędu dotyczącą szeroko rozumianych aktywnych form wspierających osoby na rynku pracy, czy tym które chcą podnieść swoje kwalifikacje, czy chcącym pracować na swoim, czy zamierzającym pracować poza swoim miejscem zamieszkania itd.”.

„Uważamy, że powinno się dążyć do większego zacieśnienia tej współpracy. Ze strony urzędu pracy, większa wiedza wśród uczniów, absolwentów co do trendów rozwoju lokalnego rynku pracy, może pomóc im w określeniu dalszych kierunków rozwoju, samodoskonalenia. To z kolei powinno spowodować obecność na lokalnym rynku pracy osób z lepszymi kwalifikacjami, spełniającymi wymagania pracodawców”.

Pracownicy PUP zauważają potrzebę kształtowania postaw przyszłych pracowników, aby w czasie wchodzenia na rynek pracy proces adaptacji był możliwie łagodny. Wyposażenie uczniów w narzędzia pozwalające im na określanie dalszych kierunków rozwoju i samodoskonalenia jest w ich ocenie jednym z warunków skutecznego niwelowania skutków „niedopasowania” kompetencji pracowników do rynku pracy.

„Powiatowe urzędy pracy powinny mieć aktywny udział w szeroko rozumianej edukacji dla rynku pracy na etapie nauki w szkołach ponadgimnazjalnych. Jest to element kształtowania świadomości przyszłego pracownika i przystosowanie go do zachodzących zmian na rynku pracy w czasie nauki, już po wybraniu zawodu. Dynamicznie rozwijający się i zmieniający rynek pracy co chwile generuje nowe kwalifikacje, które nie zawsze odzwierciedlają plan nauczania w danym zawodzie. Może okazać się, że po zakończeniu nauki zdobyte kwalifikacje będą nie wystarczające. Na chwilę obecną, zbyt mała jest współpraca pomiędzy szkołami a PUP”.

Aktywność w ramach doradztwa edukacyjno- zawodowego

27 przedstawicieli PUP (87%) zadeklarowało, że realizuje we współpracy ze szkołami zawodowymi zajęcia w ramach doradztwa edukacyjno-zawodowego⁷. Aktywność pracowników PUP w ramach zajęć związanych z doradztwem edukacyjno - zawodowym w tym opracowaniu dotyczy szeroko rozumianego wsparcia dla szkół w procesie towarzyszenia uczniom przy podejmowaniu decyzji związanych z wyborem kierunku kształcenia i kariery zawodowej.

„Doradca towarzyszy uczniowi w procesie planowania ścieżki zawodowej i pełni również rolę informatora, dlatego powinien posługiwać się rzetelną wiedzą. Jednym z jego zadań jest zbieranie informacji o aktualnych trendach na rynku pracy, tendencjach, analizowanie raportów statystycznych na temat zawodów deficytowych, zrównoważonych i nadwyżkowych. W tym zakresie możliwy jest aktywny udział doradców zawodowych z PUP, ponieważ, oprócz szerokiej informacji o rynku pracy, posiadają bogatą wiedzę na temat ofert edukacyjnych, kwalifikacyjnych kursów zawodowych i innych form uczenia się. Doradcy PUP mogą jedynie wspierać doradców zawodowych ze szkół, nauczycieli, rodziców i uczniów szeroko rozumianą informacją zawodową oraz udostępniać im posiadane zasoby informacji do samodzielnego wykorzystania. Poradnictwo zawodowe to proces (cykl spotkań). W naszej ocenie, w chwili obecnej, doradcy zawodowi z PUP nie posiadają przygotowania pedagogicznego wymaganego do pracy z młodzieżą oraz rezerw czasowych do stałej pracy z młodzieżą”.

Cztery urzędy pracy zadeklarowały, że nie prowadzą ww. działalności, a ich współpraca ze szkołami koncentruje się na spotkaniach informacyjnych wprowadzających tematykę oferty i dostępnych usług urzędu.

Współpraca ze szkołami najczęściej odbywa się jako wynik zgłoszonego zapotrzebowania na ww. wsparcie przez szkoły lub jako inicjatywa obu stron. Z doradcami zawodowymi PUP kontaktują się wychowawcy, dyrektorzy, nauczyciele przedmiotów zawodowych, nauczyciele przedsiębiorczości lub doradcy zawodowi zatrudnieni w szkołach. Zdarza się również, że współpraca jest inicjowana przez inne instytucje m.in. starostwa powiatowe, centra wsparcia rzemiosła, kształcenia dualnego i zawodowego lub poradnie psychologiczno - pedagogiczne, które w danym momencie koordynują projekty dot. wsparcia edukacyjno - zawodowego na lokalnych rynkach pracy.

Tabela 1 Rozkład odpowiedzi przedstawicieli powiatowych urzędów pracy na pytanie *Czy podejmujecie Państwo współpracę ze szkołami w zakresie usług doradztwa edukacyjno-zawodowego? Kto jest głównym inicjatorem takich działań?*

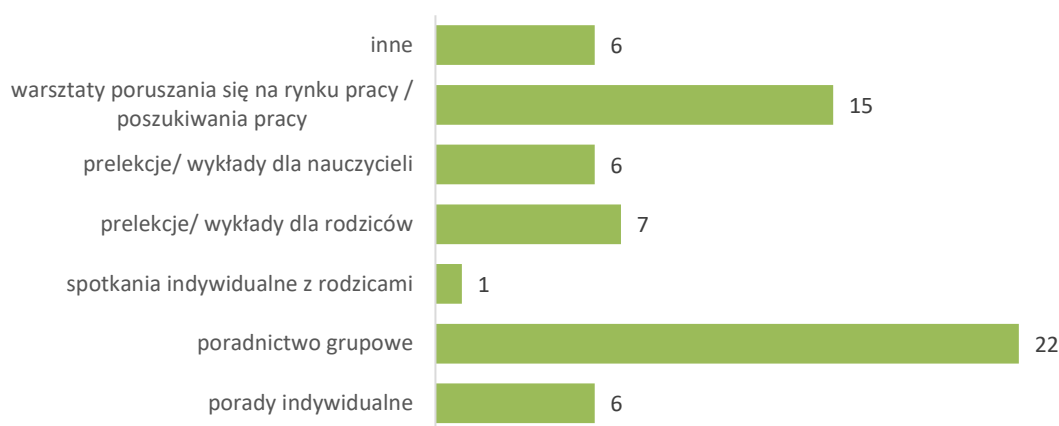
Czy podejmujecie Państwo współpracę ze szkołami w zakresie usług doradztwa edukacyjno-zawodowego? Kto jest głównym inicjatorem takich działań?		
inicjatywa obu stron	9	29%
inicjatywa PUP	6	19%
inicjatywa szkół	10	32%
trudno powiedzieć	1	3%
w ramach partnerstwa	1	3%
nie ma współpracy	4	13%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów WUP Poznań

⁷ Doradztwo edukacyjno- zawodowe – doradztwo realizowane na rzecz uczniów i młodzieży. Charakterystyczną jego cechą jest to, że odbiorcą usług jest osobą najczęściej niepełnoletnią, uczącą się, zatem i sama usługa jest realizowana w placówkach oświatowych – przede wszystkim szkołach oraz w o wiele mniejszym zakresie – w poradniach psychologiczno – pedagogicznych.

Zajęcia najczęściej przybierają formę poradnictwa grupowego lub warsztatów poruszania się na rynku pracy. Następnie wykorzystuje się możliwość kontaktu i dotarcia z informacją o rynku pracy (w ramach prelekcji / wykładów) do rodziców oraz nauczycieli, którzy mają duży wpływ na wybór ścieżki edukacyjnej dziecka. Popularność poradnictwa grupowego wydaje się uzasadniona w kontekście braków kadrowych oraz doraźnej, sporadycznie prowadzonej formy wsparcia. Spotkania te zapewniają możliwość dotarcia do większej liczby uczniów. Indywidualne wsparcie stanowi bardziej efektywną formę doradztwa, dedykowaną najczęściej uczniom zagrożonym wykluczeniem społecznym lub mającym problemy w zaplanowaniu swojej drogi zawodowej lub edukacyjnej. Jest rzadziej wybieraną formą wsparcia ze względu na charakter i specyfikę współpracy ze szkołami.

Wykres 1 Rozkład odpowiedzi przedstawicieli PUP na pytanie *W jakich formach realizowane są zajęcia z doradztwa edukacyjno-zawodowego* (n=27, możliwa więcej niż jedna odpowiedź):

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów WUP Poznań

Przedstawiciele PUP w kategorii *Inne* wskazywali na następujące obszary prowadzonych przez siebie działań: spotkania informacyjne nt. możliwości rejestracji, usług i instrumentów oferowanych przez urząd (dedykowanych dla młodych osób), wykłady dla uczniów, tworzenie informacji zawodowych dla młodzieży szkolnej, organizacja konkursów przedsiębiorczości dla młodzieży, organizacja wizyt studyjnych w zakładach pracy / w urzędzie pracy, upowszechnienie wyników badań m.in. Barometr zawodów, monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych.

Ponadto w ramach badania wskazywano na takie dodatkowe obszary współpracy PUP ze szkołami zawodowymi jak:

- upowszechnianie informacji nt. potrzeb przedsiębiorców w kontekście edukacji i rynku pracy (poszukiwanych i cenionych na rynku pracy kompetencjach i kwalifikacjach, uprawnieniach) – m.in. na potrzeby opiniowania kierunków kształcenia,
- wspieranie tworzenia klas branżowych, udział przy organizacji praktyk zawodowych,
- organizacja lub udział na takich wydarzeniach jak: Ogólnopolski Dzień Kariery, Targi Edukacji i Pracy, Targi Przedsiębiorczości, Festiwal Zawodów i m.in. udzielanie indywidualnego poradnictwa dla uczniów,
- przekazywanie wiedzy nt. problemów, których można się spodziewać na ścieżce zawodowej, możliwości przekwalifikowania się, prowadzenia własnej działalności gospodarczej,
- porady grupowe na temat dokumentów aplikacyjnych i autoprezentacji, sposobów radzenia sobie podczas poszukiwania pracy
- przeprowadzanie testów predyspozycji zawodowych dla uczniów,

- promocja szkolnictwa zawodowego na spotkaniach z uczniami szkół podstawowych (dawniej gimnazjalnych),
- organizacja spotkań uczniów z pracodawcami,
- spotkania, warsztaty z pedagogami i kierownikami praktyk zawodowych.

Współpraca ze szkołami zawodowymi – dobre praktyki powiatowych urzędów pracy

Grodzisk, Festiwal Zawodów (7 edycja)

Wspólny projekt Zespołu Szkół Technicznych im. Eugeniusza Kwiatkowskiego, Powiatowego Urzędu Pracy oraz Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej, realizowany pod honorowym patronatem Starostwa Powiatu. Celem Festiwalu jest kształtowanie świadomości zawodowej uczniów; przedstawienie oferty kształcenia branżowego, zachęcenie młodzieży do poszukiwania ciekawych zawodów związanych z lokalnym rynkiem pracy i prowadzących do nich ścieżek edukacji oraz możliwość bezpośredniego kontaktu z firmami. Uczestnicy to m.in. pracodawcy (ok. 60 zakładów pracy), uczniowie ostatnich klas szkół średnich i szkoły podstawowej oraz przedstawiciele instytucji m.in.: Powiatowego Cechu Rzemiosł Różnych Małej i Średniej Przedsiębiorczości, Powiatowego Zrzeszenia Handlu i Usług, Wojska, Straży Pożarnej, Policji, Nadleśnictwa.

Poznań, Aktywność Poznańskiego Ośrodka Wspierania Przedsiębiorczości (PUP) - program „Młody=przedsiębiorczy”

Projekt „Młody = przedsiębiorczy” to lekcje przedsiębiorczości prowadzone w ramach autorskiego programu przez doradców zatrudnionych w Poznańskim Ośrodku Wspierania Przedsiębiorczości (dział PUP) oraz zajęcia , warsztaty i prelekcje organizowane dla szkół w Poznaniu i w powiecie poznańskim. Celem podejmowanych działań jest wspieranie przedsiębiorczości młodzieży i rozwój w obszarze kompetencji przedsiębiorczych, które na współczesnym rynku pracy są jednymi z najbardziej pożądanych przez pracodawców.

Śrem, Lokalne partnerstwo edukacyjne pn. „Edukacja –Praca –Przyszłość”

Celem prowadzonej od 2008 roku współpracy jest przede wszystkim inicjowanie współpracy pomiędzy lokalnymi szkołami i pracodawcami w kontekście promocji i rozwoju kształcenia zawodowego (dążenie do dostosowania systemu kształcenia teoretycznego i praktycznego w szkołach ponadpodstawowych do potrzeb lokalnego rynku pracy). PUP jest organizatorem spotkań doradców zawodowych PUP z pedagogami szkolnymi i kierownikami praktyk zawodowych. Poza przekazaniem aktualnych informacji na temat rynku pracy (zwłaszcza zawodów deficytowych, oczekiwań pracodawców), mają na celu wymianę informacji odnośnie potrzeb szkół w przedmiotowym zakresie oraz możliwości wsparcia ich przez PUP.

Konin, Współpraca z Centrum Wsparcia Rzemiosła

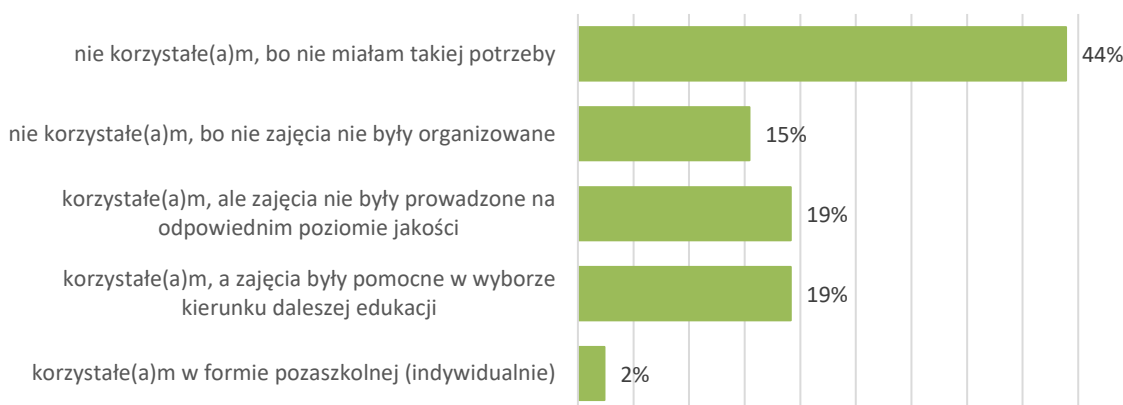
Współpraca PUP w Koninie z Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego została zawiązana w 2019 r. W ramach jej działań przewidziano aktywny udział PUP m.in. w projekcie „Szkolne Inkubatory Przedsiębiorczości” adresowanym do uczniów szkół branżowych I i II stopnia i technikum oraz uczestnictwo w evencie edukacyjnym „NOC Zawodowców”. Celem tego przedsięwzięcia jest promocja kształcenia zawodowego i dualnego wśród młodzieży oraz wsparcie w zakresie orientacji zawodowej dostosowanej do krajowego i lokalnego rynku pracy.

2. Uczniowie o edukacji

W kontekście przywołanych informacji dot. współpracy PUP ze szkołami, działań związanych z doradztwem edukacyjno - zawodowym warto przywołać opracowane przez WUP w Poznaniu⁸ wyniki badania ankietowego osób młodych, przedstawiające ich opinie i oceny w zakresie szkolnictwa zawodowego w regionie.

59% uczniów zadeklarowało, że nie korzystało z doradztwa zawodowego, z czego 44% z nich uważało, że nie miało takiej potrzeby, a 15% wskazało, nie korzystało z zajęć, gdyż nie były organizowane. Niemal co piąty uczeń korzystał z zajęć, ale w ich ocenie nie były one prowadzone na odpowiednim poziomie jakości. Ten sam odsetek uczniów (19%) ocenił, że zajęcia, w których uczestniczyli, były pomocne w wyborze kierunku dalszej edukacji. Powyższe wyniki potwierdzają wciąż niską rangę i świadomość, co do korzyści płynących z tej formy wsparcia w procesie wchodzenia na rynek pracy oraz konieczność zwiększania efektywności oferowanego wsparcia. Jedynie 2% uczniów korzystało z doradztwa zawodowego w formie pozaszkolnej (indywidualnie). Odpowiedź ta wskazuje, że można zakładać, iż jeśli uczniowie nie zostaną objęci wsparciem w ramach oferty szkoły to najprawdopodobniej nie będą poszukiwali (lub nie zostaną skierowani) do innego źródła wsparcia w tym zakresie.

Wykres 2 Rozkład odpowiedzi uczniów na pytanie *Jak odniósł(a)by się Pan(i) do funkcjonowania systemu doradztwa zawodowego?* n=460

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UMWW

Większość badanych uczniów (65%) zadeklarowało, że aktualnie nie ma potrzeby korzystania z pomocy w zakresie doradztwa zawodowego. Natomiast co trzeci uczeń chętnie skorzystałoby z takich usług. Jeśli chodzi o zakres pożądanego wsparcia, to młode osoby najbardziej zainteresowane są poradami dotyczącymi kierunku dalszej edukacji (47%). Następnie w niemal równym zakresie ogólną wiedzę o rynku pracy (42%), jak i praktycznymi poradami dotyczącymi aplikowania o pracę (40%). Stosunkowo najmniejszym zainteresowaniem cieszyła się możliwość skorzystania z analizy predyspozycji zawodowych (30%), co może być wynikiem już dokonanego wyboru kierunku edukacji zawodowej, a tym samym kierunku rozwoju zawodowego przez uczniów na tym poziomie edukacji. Szeroki zakres tematyczny zainteresowań dot. rynku pracy (zbliżone wartości odpowiedzi) może

⁸ Dane pochodzą z badania ankietowego skierowanego do osób młodych realizowanego przez UMWW celem m.in. oceny potrzeb rozwojowych uczniów szkół ponadpodstawowych i studentów w kontekście prac nad nową Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego. Na potrzeby opracowania wyagregowane zostały dane uczniów szkół ponadpodstawowych zawodowych (technikum n=323, szkoła zawodowa/branżowa n=129, szkoła policealna n=8) zamieszkujących i podejmujących naukę na terenie województwa wielkopolskiego.

wynikać z faktu, iż na początku drogi zawodowej wszystkie wskazane obszary dot. rekrutacji, decyzji edukacyjnych (m.in. w zakresie kwalifikacji, uprawnień), ogólnej znajomości rynku pracy jak i świadomość własnych predyspozycji w niemal równym stopniu wpływają na proces podjęcia zatrudnienia i wykonywania zawodu.

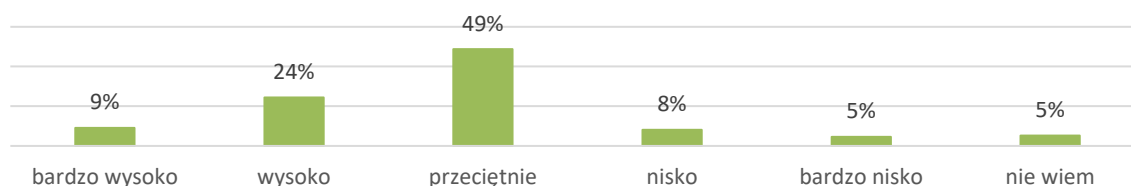
Wykres 3 Rozkład odpowiedzi uczniów na pytanie *Czy aktualnie chciał(a)by pan(i) skorzystać z pomocy w zakresie doradztwa zawodowego (Tak w jakim zakresie:) n=161*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UMWW

Efektywne działanie systemu doradztwa zawodowego i wsparcie osób młodych w zakresie planowania ścieżki kariery zawodowej i uzupełniania posiadanych kwalifikacji wydaje się nie do przecenienia, chociażby w świetle dalszych wyników badań. Jedynie co trzeci uczeń ocenia bardzo dobrze poziom pobieranej edukacji w kontekście potrzeb rynku pracy. Niemal połowa (49%) badanych uczniów wskazała, że przeciętnie ocenia przydatność i poziom zdobytej wiedzy. 13% uczniów nie ma pozytywnej opinii nt. jakości swojej edukacji (8% oceniło ją nisko, a 5% bardzo nisko).

Wykres 4 Rozkład odpowiedzi uczniów na pytanie *Jak ocenia Pan(i) przydatność zdobytej wiedzy/poziom swojej edukacji w kontekście potrzeb rynku pracy n=460*

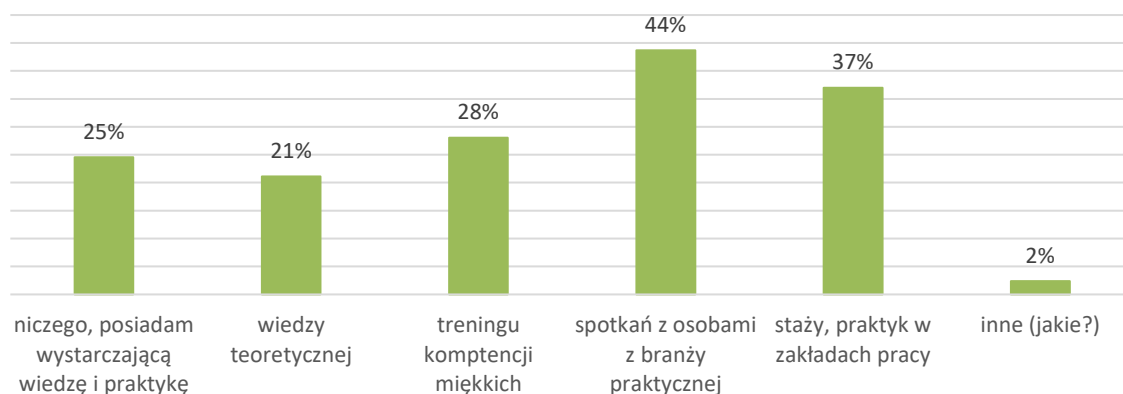

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UMWW

Jedna czwarta badanych uczniów wskazała, że w ich opinii niczego w procesie ich edukacji w kontekście potrzeb rynku pracy nie zabrakło. Jeśli chodzi o zgłaszane deficyty w przygotowaniu szkół, w ramach oferowanego kształcenia, najczęściej wskazań dotyczyło braku spotkań z osobami z branży (praktykami) (44%), staży, praktyk w zakładach pracy (37%), treningu kompetencji miękkich (28%). Odpowiedzi umieszczone w kategorii *inne* odnosiły się takich kwestii jak: brak dobrego podejścia nauczycieli do przekazywania wiedzy, niedopasowanie kierunku do potrzeb rynku pracy ze względu na zbyt wiele osób (a następnie absolwentów) kształconych w kierunku oraz zbyt dużo „książkowej wiedzy” w programach nauczania. Wyższy odsetek korzystnych ocen względem systemu

kształcenia wyrażali uczniowie szkół branżowych (43%), którzy deklarowali, że posiadają wystarczającą wiedzę i praktykę. Podobne przekonanie miał tylko zaledwie co piąty uczeń technikum (17%). Uczniowie technikum częściej również wskazywali na niewystarczające w ich opinii staże, praktyki w zakładach pracy i kontakty z praktykami.

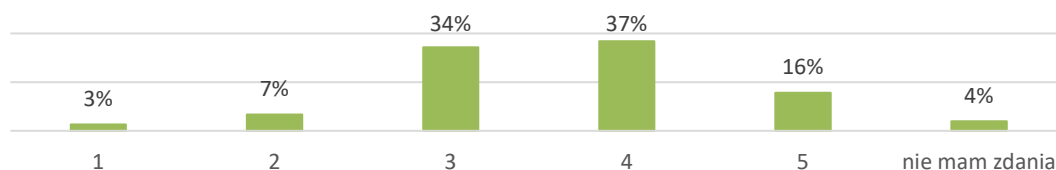
Wykres 5 Rozkład odpowiedzi uczniów na pytanie *Czego zabrakło w procesie Pana(i) edukacji w kontekście potrzeb rynku pracy (możliwa więcej niż jedna odpowiedź) n=460*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UMWW

Mimo powyższych zastrzeżeń ponad połowa uczniów uważa, że ma dobre perspektywy rozwoju zawodowego i szanse na dobre wynagrodzenie. 34% uczniów umiejscowiło się na środku skali. Wpływ na prezentowane opinie może mieć dobra koniunktura gospodarcza (świadomość, że wielu absolwentów szkół zawodowych znajduje zatrudnienie w innych / pokrewnych zawodach), jak i fakt, że uczniowie mają jeszcze przed sobą szanse na podniesienie kwalifikacji, zmiany decyzji zawodowych. Należy jednak podkreślić, że 10 % uczniów oceniło, że już teraz nie ma perspektyw lub ma małe szanse na dobrą pracę i godziwe wynagrodzenie lub posiada przekonanie, że „nie uda im się w życiu”.

Wykres 6 Rozkład odpowiedzi uczniów na pytanie *Jak ocenia Pan(i) swoje ogólne możliwości w kontekście znalezienia satysfakcjonującej pracy w przyszłości? Ocena skali rosnącej od 1 do 5 (gdzie 1 - brak perspektyw na dobrą pracę i godziwe wynagrodzenie "nie uda mi się w życiu"; 5 - dobre perspektywy rozwoju zawodowego i wynagrodzenie "uda mi się w życiu"). n=460*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UMWW

3. Opiniowanie kierunków kształcenia i ocena oferty edukacyjnej.

Opiniowanie kierunków kształcenia

Wśród działań podejmowanych przez PUP w ramach współpracy ze szkołami zawodowymi znalazły się m.in. informacje o upowszechnianiu wyników analiz dot. lokalnych rynków pracy zwłaszcza w zakresie diagnozowanego zapotrzebowania na kadry i kwalifikacje. Działania te mają na celu jak najlepsze dopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku. Duża część uczestników badania wyraziła pozytywną ocenę zmian, które miały miejsce w ofercie szkół w ostatnich latach, wśród opinii przedstawicieli PUP pojawiły się jednak również niepokojące sygnały dotyczące braku efektywnej współpracy w przypadku opiniowania kierunków kształcenia.

„Współpracę oceniamy na średnim poziomie. Szkoły kształcące w zawodach najczęściej ograniczają się do prośby o opinię w momencie uruchamiania nowego kierunku kształcenia. Rzadko jednak stosują się do analiz prowadzonych przez PUP”

„Aktualnie szkoły zawodowe nie występują do PUP z prośbą o przedstawienie aktualnych tendencji na rynku pracy. Wybór kierunków kształcenia jest uzależniony często od możliwości zabezpieczenia kadrowego w szkołach, a nie faktycznych potrzeb i tendencji.”

Oczywiście wciąż o wyniku (popularności) rekrutacji kierunku kształcenia decydują również sami uczniowie, którzy często kierują się modą, zainteresowaniami, niekoniecznie deficytami i zapotrzebowaniem rynku pracy.

„Idealnie byłoby też, gdyby szkoły wypuszczały absolwentów pod potrzeby lokalnych zakładów. Powoli to się zmienia powstają klasy patronackie. Niemniej jest jeszcze nadprodukcja w niektórych zawodach, bo takie jest zainteresowanie młodzieży a niekoniecznie rynku pracy. Ponadto szkoły mają nauczycieli uczących w danych zawodach czy też bazę do nauki.”

Niedopasowanie do rynku pracy

Przedstawiciele PUP zostali poproszeni o wskazanie kierunków kształcenia zawodowego, które w ich powiecie są szczególnie niedopasowane do potrzeb lokalnych pracodawców wg. wiedzy i danych gromadzonych przez PUP. Poproszono ich o uwzględnienie takich kryteriów jak:

- brak możliwości zatrudnienia absolwentów z uwagi na brak ofert pracy w zawodzie,
- niedopasowanie wiedzy zawodowej / posiadanych uprawnień do wymagań lokalnego rynku (profilu działalności pracodawców),
- niską jakość przygotowania zawodowego absolwentów danego kierunku kształcenia w ocenie pracodawców.

Jak wskazywali eksperci w obecnej sytuacji na rynku pracy, tj. przy dużych deficytach kadrowych zwłaszcza w profesjach związanych z kształceniem zawodowym, trudno jednoznacznie określić kierunki kształcenia niedopasowane do rynku pracy lub wskazywać na wybrany przez absolwenta zawód jako bezpośredni czynnik uniemożliwiający mu podjęcie zatrudnienia. Przedstawiciele PUP z ośmiu powiatów, tj. chodzieskiego, tureckiego, ostrowskiego, poznańskiego, pleszewskiego, rawickiego, słupeckiego i szamotulskiego wyrazili opinię, że wg ich oceny na ich lokalnych rynkach pracy w ogóle brak w dostępnej ofercie kształcenia, takich zawodów, które jednoznacznie można wyróżnić wg ww. kryteriów.

Przedstawiciele PUP wskazywali na kilka istotnych kwestii związanych z poszukiwaniem pracy przez absolwentów szkół zawodowych. Po pierwsze podkreślali korzystną zmianę w ofertach szkół, które

ograniczyły nabory na kierunkach, po których absolwenci nie mieli szans na zatrudnienie w zawodzie na lokalnym rynku pracy.

Rzeczywiście wysiłki szkół podejmowane w tym zakresie są widoczne. Szkoły poszerzają swoją ofertę próbując odpowiadać na zapotrzebowanie lokalnych rynków pracy m.in. dając możliwość kształcenia w zawodach diagnozowanych jako deficytowe (zarówno w zawodach istniejących już długo na rynku jak i w nowych profesjach). W ostatnich 3 latach w regionie najczęściej poszerzano ofertę szkół⁹ o następujące kierunki: technik rachunkowości, magazynier – logistyk, technik automatyk, kierowca mechanik, technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki, kelner, technik weterynarii, florysta, technik grafiki i poligrafii cyfrowej, technik robót wykończeniowych w budownictwie, mechatronik, operator obrabiarek skrawających, technik fotografii multimedialnej, technik logistyk, technik programista, technik przemysłu mody oraz technik spedytor¹⁰. Można zauważyć, że niemal wszystkie te kierunki zostały wskazane w prognozie MEN jako istotne w kontekście zapotrzebowania na pracowników.

Rysunek 1 Nowe kierunki kształcenia zawodowego najczęściej otwierane w ostatnich 3 latach w szkołach zawodowych w regionie (wg informacji starostw i urzędów miast na prawach powiatu jako organów prowadzących) w kontekście określonego zapotrzebowania na kadry w województwie wielkopolskim (obwieszczenie MEN z 22 marca 2019 r.) – zestawienie własne.

ISTOTNE ZAPOTRZEBOWANIE

magazynier -- logistyk, technik automatyk, kierowca mechanik, technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki, technik programista, technik robót wykończeniowych w budownictwie, mechatronik, operator obrabiarek skrawających

UMIARKOWANE ZAPOTRZEBOWANIE

technik rachunkowości, kelner, technik grafiki i poligrafii cyfrowej, technik logistyk, technik spedytor, technik przemysłu mody

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych SIO i obwieszczenia MEN

Drugą ważną kwestią jest fakt, że pracodawcy są znacznie bardziej, niż jeszcze kilka lat temu, otwarci na zatrudnianie młodych ludzi posiadających wykształcenie zawodowe / branżowe również w kierunkach pokrewnych. Wysokie zapotrzebowanie na pracownika wymusza na pracodawcach konieczność rekrutacji pracowników bez doświadczenia i „do przyuczenia”. Skutkuje to tym, iż młodzi ludzie z większą łatwością znajdują zatrudnienie, nawet jeśli nie w zawodach wyuczonych, to w pokrewnych lub innych, są aktywni zawodowo i nie zgłaszają się do Urzędu po uzyskanie dodatkowego wsparcia.

⁹ Dane pozyskane na podstawie informacji od starostw oraz urzędów miasta (w przypadku miast na prawach powiatu), dotyczą szkół zawodowych dla których są one organem prowadzącym. Do instytucji skierowano pytanie o to jakie nowe kierunki zostały otworzone w ostatnich 3 latach (Technika, Szkoły Branżowe I Stopnia, Szkoły Policealne) co skutkowało lub miało skutkować (w przypadku niepomyślnego naboru) poszerzeniem oferty edukacyjnej danej placówki.

¹⁰ Wysoki udział wśród nowych kierunków zawodu technik rachunkowości może być powodowany m.in. zmianą regulacji prawnych. Nauka w takich zawodach jak technik rachunkowości, technik informatyk, technik geodeta, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, technik turystyki wiejskiej, technik weterynarii nie będzie już możliwa w szkołach policealnych (rozporządzenie MEN z dnia 15 lutego 2019).

„Pracodawcom brakuje „rąk” do pracy, a najbardziej poszukiwane są osoby to właśnie absolwenci szkół zawodowych, średnich i policealnych. W naszej ocenie nie ma zawodu, który byłby niepożądany przez pracodawcę”.

„Obecnie na naszym terenie absolwenci nie mają większych trudności w znalezieniu pracy, w zawodzie wyuczonym lub innym. Oczywiście odnotowujemy zróżnicowane zapotrzebowanie na poszczególne zawody (...) absolwenci tych kierunków częściej szukają i znajdują pracę w innych zawodach”.

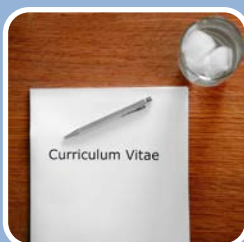
„Obecna sytuacja na rynku pracy powoduje, że znaczna liczba absolwentów szybko znajduje sobie zatrudnienie i nie rejestruje się w PUP”.

Wskazano jednak, że problem braku doświadczenia / umiejętności praktycznych wciąż jest istotną barierą zatrudnienia potencjalnych młodych pracowników.

„Należy jednak zauważyć, że istnieje problem z absolwentami szkół zawodowych (branżowych) w takich zawodach jak: sprzedawca, fryzjer, mechanik pojazdów samochodowych. Duża liczba lokalnych pracodawców chętnie podpisuje z absolwentami podstawówek (gimnazjów) umowę o naukę zawodu, jednakże po zakończonej nauce, nie przedstawia się swoim byłym uczniom ofert pracy”.

„Pracodawcy - część z nich nie chce zatrudniać absolwentów z braku czasu do przyuczenia do warunków zakładu, słyszałam też, że nie chcą inwestować w niepewnego pracownika, dlatego wolą ludzi z doświadczeniem”.

Rysunek 2 Kierunki kształcenia, które w ocenie przedstawicieli PUP wykazują niedopasowanie do potrzeb lokalnych pracodawców wraz z przyczyną.

Brak możliwości zatrudnienia z uwagi na brak ofert pracy w zawodzie

technik hotelarstwa, technik architektury krajobrazu, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik obsługi turystycznej, technik rolnik, mechanik i operator maszyn rolniczych, technik informatyk, technik ekonomista, sprzedawca, fryzjer, mechanik pojazdów samochodowych, technik bezpieczeństwa i higieny pracy, technik agrobiznesu, fototechnik, technik geodeta, fotograf, hydraulik, kowal, kamieniarz, zegarmistrz, obuwnik

Niedopasowanie wiedzy zawodowej / posiadanych uprawnień do wymagań lokalnego rynku (profilu działalności pracodawców)

technik usług fryzjerskich, fryzjer, technik ekonomista, technik informatyk, elektryk, technik handlowiec, mechanik pojazdów samochodowych, kucharz, krawiec, technik prac biurowych

Niska jakość przygotowania zawodowego absolwentów danego kierunku kształcenia w ocenie pracodawców

technik usług fryzjerskich, fryzjer, mechanik pojazdów samochodowych, elektromechanik samochodowy, sprzedawca, kucharz, technik ekonomista, technik informatyk, ślusarz, stolarz, cukiernik, technik handlowiec, technik żywienia i usług gastronomicznych

Źródło: Opracowanie własne, Zdjęcia <https://pixabay.com/pl/>.

Warto podkreślić, że zawody: technik informatyk, technik ekonomista, fryzjer, mechanik pojazdów samochodowych otrzymały wskazania we wszystkich trzech kryteriach.

Eksperti zwracali również uwagę na niewystarczające warunki do nauki zawodu, co oznacza, że niedopasowanie kwalifikacji absolwentów do rynku pracy nie zawsze jest wynikiem źle dobranej oferty placówek szkolnych lub niewłaściwie podjętych decyzji o kierunku kształcenia, ale samej jego realizacji w zakresie:

- praktyk i możliwości zdobycia umiejętności praktycznych do wykonywania zawodu m.in. dotyczy zawodu fryzjer,
- wiedzy nt. nowoczesnych technologii m.in. dotyczy zawodu mechanik pojazdów samochodowych
- braku umiejętności czytania rysunku technicznego,
- znajomości języków obcych m.in. dotyczy zawodu technik hotelarstwa, gdzie niezbędnym elementem pracy w branży jest znajomość języków obcych.

Opinie te potwierdzają dane zgromadzone w badaniu *Barometr zawodów 2020*¹¹. W tabelach przedstawiono kolejno analizę występowania zawodów deficytowych i nadwyżkowych na lokalnych rynkach pracy wraz komentarzem dotyczącym kształcenia zawodowego osób młodych i ich decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Tabela 2 Analiza zawodów deficytowych, które w ramach badania *Barometr zawodów 2020* otrzymały komentarz wskazujący na sytuację osób młodych lub kształcenie zawodowe na lokalnym rynku pracy.

grupa zawodów	powiat	relacja między dostępnymi zasobami a zapotrzebowaniem na siłę roboczą	wnioski z analizy komentarzy dot. osób młodych i kształcenia w zawodzie
betoniarze i zbrojarze	gnieźnieński, gostyński, kępiński, kolski, koniński, krotoszyński, śremski	deficyt	Wymienione zawody określają powtarzające się oceny dot. zawodu i kształcenia osób młodych: • brak kształcenia zw. na brak zainteresowania uczniów podjęciem nauki w zawodzie • zjawisko starzenia się kadr / brak zastępowalności pokoleniowej • niewielka liczba lub brak osób młodych podejmujących kształcenie w zawodach • utrwalony negatywny stereotyp o zawodzie sprawia, że osoby młode często nie doceniają wartości wykształcenia zawodowego • młode osoby kojarzą zawody z brudną, ciężką pracą m.in. (robotnicy obróbki drewna, szwaczki maszynowe, murarze i tynkarze, robotnicy budowlani)
blacharze i lakiernicy samochodowi	kaliski, kolski, międzychodzki, pilski	deficyt	
brukarze	gnieźnieński, kolski, krotoszyński, kościański, międzychodzki, słupecki, średzki, śremski	deficyt, duży deficyt (poznański)	
cieśle i stolarze budowlani	gnieźnieński, grodziski, kaliski, kolski, koniński, kościański, krotoszyński, leszczyński, międzychodzki, obornicki, pilski, poznański, rawicki, szamotulski, średzki	deficyt, duży deficyt (gostyński)	
cukiernicy	kolski, kościański, krotoszyński, międzychodzki, pilski, rawicki, turecki	deficyt	
dekarze i blacharze budowlani	gnieźnieński, kolski, kościański, krotoszyński, międzychodzki, pilski, szamotulski, średzki, śremski, wolsztyński	deficyt duży deficyt (poznański)	
elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy	gnieźnieński, grodziski, międzychodzki, pleszewski, rawicki	deficyt, duży deficyt (kolski)	

¹¹ Edycja badania *Barometr zawodów 2020*, została zrealizowana w 2019 r. i stanowi szacunek zapotrzebowania na zawody na rok 2020.

grupa zawodów	powiat	relacja między dostępnymi zasobami a zapotrzebowaniem na siłę roboczą	wnioski z analizy komentarzy dot. osób młodych i kształcenia w zawodzie
fryzjerzy	nowotomyski, rawicki, śremski, wągrowiecki, wrzesiński, złotowski	deficyt, duży deficyt (kolski)	- do wykonywania pracy wymagane są uprawnienia zawodowe (wykształcenie szkolne nie jest wystarczające do samodzielnej pracy) - tworzone są klasy patronackie, dla wspierania kształcenia m.in. w ramach grupy zawodów specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki, mechanicy maszyn i urządzeń - brak mistrzów szkolących m.in. w zawodach: brukarz, krawiec - młodzi podejmują naukę, nie znając specyfiki zawodu (nietrafne decyzje edukacyjne), kierują się np. łatwą dostępnością praktyk zawodowych - absolwenci nie podejmują zatrudnienia w zawodzie zw. ciężkie warunki pracy (system zmianowy, praca w godzinach nocnych, weekendy, ciężkie warunki zatrudnienia, szkodliwe warunki pracy, niskie wynagrodzenia, praca w delegacjach) i inne oczekiwania wobec stylu życia - występują oferty stażowe, trudno o podjęcie stałego zatrudnienia i zdobycie doświadczenia - wymagane są umiejętności praktyczne i doświadczenie, które trudno zdobyć w takcie odbywania kształcenia w systemie szkolnym - nisko oceniane są umiejętności praktyczne uczniów m.in. takich zawodów jak fryzjer, kosmetyczka, kucharz, monterzy instalacji budowlanych, technicy mechanicy - na rynku wymagane są umiejętności i ukończone szkolenia zgodne z obowiązującymi trendami i
kamieniarze	Kolski	deficyt	
kosmetyczki	wrzesiński	deficyt	
krawcy i pracownicy produkcji odzieży	gnieźniński, kaliski, kolski, koniński, leszczyński, ostrowski, pleszewski, rawicki, słupecki, średzki, śremski, wągrowiecki	deficyt, duży deficyt (turecki)	
kucharze	czarnkowsko-trzcieński, gnieźniński, kaliski, kępiński, międzychodzki, obornicki, słupecki, szamotulski, śremski, wrzesiński	deficyt	
lakiernicy	międzychodzki, pleszewski	deficyt	
masarze i przetwórcy ryb	grodziski, krotoszyński, międzychodzki, słupecki, śremski	deficyt	
maszyniści	poznański	deficyt	
mechanicy maszyn i urządzeń	gnieźniński, wrzesiński	deficyt	
mechanicy pojazdów samochodowych	grodziski, kaliski, kępiński, kolski, leszczyński, międzychodzki, rawicki, średzki	deficyt	
monterzy instalacji budowlanych	gnieźniński, grodziski, kaliski, kolski, leszczyński, międzychodzki, wrzesiński	deficyt, duży deficyt (poznański)	
murarze i tynkarze	gostyński, grodziski, kępiński, kościański, krotoszyński, międzychodzki, obornicki, rawicki, słupecki	deficyt, duży deficyt (gnieźniński, kolski, poznański, śremski)	
obuwnicy	rawicki	deficyt	
operatorzy maszyn włókienniczych	turecki	deficyt	
opiekunki dziecięce	jarociński	deficyt	
opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej	ostrzeszowski, pleszewski, turecki	deficyt	
piekarze	czarnkowsko-trzcieński, kolski, kościański, krotoszyński, międzychodzki, ostrowski, piński, rawicki, słupecki, średzki, śremski, turecki, wrzesiński	deficyt	
pracownicy ds. rachunkowości i księgowości	śremski	deficyt	
pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie	kolski, kościański, krotoszyński, międzychodzki	deficyt, duży deficyt (poznański, średzki)	

grupa zawodów	powiat	relacja między dostępnymi zasobami a zapotrzebowaniem na siłę roboczą	wnioski z analizy komentarzy dot. osób młodych i kształcenia w zawodzie
robotnicy budowlani	kolski, kościański, krotoszyński, międzychodzki, słupecki, szamotułski	deficyt, duży deficyt (poznański)	technikami. w przypadku np. mechanika pojazdów samochodowych konieczna znajomość nowych technologii • długi okres nabywania kwalifikacji do samodzielnej pracy (maszyniści) • w wielu z wymienionych zawodów wymagane jest prowadzenie własnej działalności gospodarczej, nie zawsze młodzi ludzie są gotowi podjąć taką formę zatrudnienia
robotnicy obróbki drewna i stolarze	gnieźniński, kaliski, kościański, krotoszyński, pilski, rawicki	deficyt	
spawacze	śremski	deficyt, duży deficyt (jarociński i kępiński)	
specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki	gnieźniński, międzychodzki, poznański	deficyt	
sprzedawcy i kasjerzy	kościański	deficyt	
ślusarze	chodzieski, czarnkowsko-trzcieński, kaliski, kolski, leszczyński, międzychodzki, pilski, pleszewski, poznański, szamotułski, śremski, wolsztyński, wrzesiński, złotowski	deficyt, duży deficyt (kępiński)	
tapicerzy	czarnkowsko-trzcieński, kaliski, pilski, wągrowiecki	deficyt, duży deficyt (gnieźniński, śremski)	
technicy mechanicy	chodzieski	deficyt	

Źródło: Opracowanie własne WUP Poznań, na podstawie badania Barometr Zawodów 2020

Tabela 3 Analiza zawodów nadwyżkowych, które w ramach badania Barometr Zawodów 2020 otrzymały komentarz wskazujący na sytuację osób młodych lub kształcenie zawodowe na lokalnym rynku pracy.

grupa zawodów	powiat	relacja między dostępnymi zasobami a zapotrzebowaniem na siłę roboczą	wnioski z analizy komentarzy dot. osób młodych i kształcenia w zawodzie
architekci krajobrazu	śremski	nadwyżka	Wymienione zawody określały powtarzające się oceny dot. zawodu i kształcenia osób młodych: • absolwentom brakuje umiejętności praktycznych i doświadczenia, którego oczekują pracodawcy • trudność w zdobyciu praktyki i doświadczenia • brak ofert dla absolwentów • brak ofert dla techników (oczekiwane wyższe wykształcenie) • absolwenci często znajdują zatrudnienie w innych zawodach
ekonomiści	chodzieski, gnieźniński, jarociński, pilski, poznański	nadwyżka	
graficy komputerowi	śremski	nadwyżka	
mechanicy pojazdów samochodowych	nowotomyski	nadwyżka	
pracownicy biur podróży i organizatorzy obsługi turystycznej	chodzieski, słupecki	nadwyżka	
pracownicy ds. ochrony środowiska i BHP	kolski	nadwyżka	
rolnicy i hodowcy	międzychodzki, wągrowiecki	nadwyżka	
rybacy	międzychodzki	nadwyżka	
specjaliści technologii żywności i żywienia	czarnkowsko-trzcieński, międzychodzki, nowotomyski, poznański	nadwyżka	
technicy informatycy	wągrowiecki	nadwyżka	
technicy mechanicy	kaliski	nadwyżka	

Źródło: Opracowanie własne WUP Poznań, na podstawie badania Barometr Zawodów 2020

Należy podkreślić, że pracodawcy nie są jednomyślni w ocenie przygotowania uczniów szkół zawodowych (zasadniczych i średnich) do wykonywania zawodu. Oczywiście zakres posiadanych umiejętności zależy również od predyspozycji i pracy / postawy samego ucznia. Warto jeszcze zwrócić uwagę na kompetencje personalne, które również odgrywają dużą rolę w kontekście oceny pracownika.

„Pracodawcy często deklarują, że ważniejsze niż przygotowanie profesjonalne są dla nich kompetencje personalne przyszłych pracowników, w tym motywacja do pracy, samodzielność, ogólne obycie itp. Liczy się wiedza teoretyczna, wiedza praktyczna i predyspozycje osobowościowe. Od kandydatów do pracy wymaga się: umiejętności interpersonalnych (wskazywane jako najbardziej istotne, przede wszystkim – praca w grupie), umiejętności wykorzystywania nowych technologii, zdolności wyciągania wniosków, logicznego myślenia i łączenia faktów oraz umiejętności samoorganizacyjnych, automotywacji. Pracodawcy podkreślają, że absolwenci mają wysokie oczekiwania płacowe, a często nie wykazują odpowiedniego zaangażowania w pracę i nie posiadają ww. kompetencji. Nie ma to związku z kierunkiem kształcenia, tylko z postawą absolwenta.”

Powyższe obserwacje potwierdza raport Bilans Kapitału Ludzkiego, w którym wykazano, że bez względu na kluczowy zawód, o który pytano, najbardziej potrzebne do pracy są kompetencje związane z **samodzielnością**, **terminowością** (gotowość do brania na siebie odpowiedzialności, zarządzanie czasem i terminowość, samodzielna organizacja pracy, radzenie sobie w sytuacjach stresujących), **zdolności interpersonalne** (bycie komunikatywnym i jasne przekazywanie myśli, łatwe nawiązywanie kontaktów z ludźmi, praca w grupie, biegłe posługiwanie się językiem polskim) oraz **umiejętności kognitywne** (uczenie się nowych rzeczy, pomysłowość, kreatywność, analiza informacji i wyciąganie wniosków). Ponadto w zawodach fizycznych jako wysoce przydatne do pracy oceniane są także **sprawność fizyczna** oraz **umiejętności techniczne**: obsługa maszyn, narzędzi i urządzeń technicznych oraz montaż i naprawa maszyn i urządzeń technicznych¹²

4. Dostępność kształcenia w zawodach deficytowych na lokalnych rynkach pracy

Ministerstwo Edukacji Narodowej w ramach *Prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym rynku pracy*, w 2019 r. wskazało 20 zawodów deficytowych dla kraju¹³ (w 2020 roku lista została uzupełniona o 4 zawody tj. murarz – tynkarz, operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych, technik budowy dróg, technik spawalnictwa).

¹² Bilans Kapitału Ludzkiego „Aktywność zawodowa i edukacyjna dorosłych Polaków wobec wyzwań współczesnej gospodarki - raport podsumowujący VI edycję badania BKL w latach 2017 – 2018, https://www.parp.gov.pl/storage/publications/pdf/13-RAPORT-Aktywnosc-zawodowa-i-edukacyjna---internet_190926.pdf s. 163

¹³ Zawody, dla których, zw. na znaczenie dla rozwoju państwa, prognozowane jest szczególne zapotrzebowanie na pracowników na krajowym rynku pracy, uzasadniające zwiększenie kwot podziału części oświatowej subwencji ogólnej między poszczególne jednostki samorządu terytorialnego na rok 2020 (cz. I ust. 5) oraz zwiększenie wysokości kwoty dofinansowania kosztów kształcenia młodocianego pracownika (cz. I ust. 6).

Tabela 4 Zawody, dla których ze względu na znaczenie dla rozwoju państwa jest prognozowane szczególne zapotrzebowanie na pracowników na krajowym rynku pracy

→ automatyk,	→ technik automatyk
→ elektromechanik,	→ technik automatyk sterowania ruchem kolejowym
→ elektronik	→ technik budowy dróg
→ elektryk	→ technik elektroenergetyk transportu szynowego
→ kierowca mechanik,	→ technik elektronik
→ mechanik-monter maszyn i urządzeń,	→ technik elektryk
→ mechatronik,	→ technik energetyk
→ murarz - tynkarz	→ technik mechanik
→ operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych	→ technik mechatronik
→ operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych	→ technik programista
→ operator obrabiarek skrawających	→ technik spawalnictwa
→ ślusarz	→ technik transportu kolejowego

Źródło: Obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 stycznia 2020 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy.

Celem prognoz jest dostarczenie przesłanek do kształtowania oferty szkolnictwa branżowego adekwatnie do potrzeb krajowego i wojewódzkiego rynku pracy. Chcąc więc podjąć temat zawodów mających szczególne znaczenie z punktu widzenia interesów lokalnych rynków pracy w Wielkopolsce, w kontekście prezentowanego przez MEN zapotrzebowania na kształcenie w zawodach branżowych w regionie¹⁴, na potrzeby niniejszego opracowania (we współpracy z pracownikami PUP) dokonano analizy dostępności w systemie szkolnictwa zawodowego (branżowego) kształcenia wybranych zawodów, na które eksperci ds. rynku pracy, jak i pracodawcy sygnalizowali zapotrzebowanie na poziomie lokalnych rynków pracy w 2019 r.

Punktem wyjścia dla prowadzonych analiz były wyniki badania *Barometr potrzeb kadrowych* zrealizowanego przez WUP w Poznaniu w I półroczu 2019 r. Dla każdego powiatu przeprowadzono analizę kierunków kształcenia zawodowego dla tzw. branż o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego (wytypowanych przez pracowników PUP w ramach ww. badania¹⁵). W pierwszym etapie przypisano do każdej z branż kierunki kształcenia zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego¹⁶. Następnie zdiagnozowano występowanie zapotrzebowania na zawody w odniesieniu do wyników dwóch badań przeprowadzonych na terenie województwa wielkopolskiego tj. badania

¹⁴ W trakcie realizacji badania aktualnym / obowiązującym dokumentem było Obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 marca 2019 r. w sprawie *Prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym rynku pracy* i deficyty przez nie określone podlegały analizom.

¹⁵ W badaniu „Barometr potrzeb kadrowych” przedstawiciele PUP wytypowali od 3 do 5 branż o tzw. strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego. Wybór był dokonywany przy uwzględnieniu takich wskaźników jak m.in.: liczba firm w powiecie, udział osób zatrudnionych w branży w ogóle zatrudnionych w powiecie, podejmowane i planowane inwestycje w powiecie w ramach danej branży; informacje z dokumentów strategicznych na poziomie powiatu; znaczenie branży dla rozwoju innych branż w powiecie oraz potencjał związany z możliwością przyciągania inwestorów.

¹⁶ Zawody, na które zostało zgłoszone zapotrzebowanie w ramach branży strategicznej w ramach badania *BPK*, stanowiące zawody wspierające działalność analizowanych branż, zostały umieszczone na końcu analizy danego powiatu i sklasyfikowane w kategorii „inne”.

*Barometr zawodów 2019*¹⁷ oraz badania *Barometr potrzeb kadrowych*, co pozwoliło na uwzględnienie wyników prognozowanych braków kadrowych, zdiagnozowanych w dostępnych analizach rynku pracy na poziomie powiatów na rok 2019. Dane te zestawiono z informacją nt. zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego dla województwa wielkopolskiego z *Obwieszczenia MEN z dnia 22 marca 2019 r.* W efekcie udało się wytypować zawody deficytowe, na które w 2019 r. sygnalizowano szczególne zapotrzebowanie na lokalnych rynkach pracy.

Zawód został uznany za tzw. deficytowy jeśli przynajmniej w dwóch z trzech wziętych pod uwagę w analizie opracowań został w ten sposób określony jego charakter tzn. zawód / kierunek kształcenia zawodowego został oceniony jako deficytowy w *Barometrze zawodów*, deficyt został zgłoszony przez pracodawców w badaniu *BPK* czy zostało określone istotne/umiarkowane zapotrzebowanie w *Obwieszczeniu MEN*.

W przypadku zawodów wskazywanych przez pracodawców w badaniu *BPK*, dla których w ramach systemu kształcenia zawodowego nie prowadzi się przygotowania w pełnym zakresie (nie prowadzi się kształcenia w zawodzie w formach szkolnych) wskazany został zawód lub zawody pokrewne, w których zgodnie z informacjami zawartymi w bazie INFOdoradca+ <https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/infodoradca> można uzyskać kwalifikacje przydane do wykonywania typowanego zawodu. W takim przypadku nazwa poszukiwanego zawodu przez pracodawcę została każdorazowo umieszczona przy ocenianym zawodzie szkolnym (pokrewnym) w nawiasie¹⁸.

Tabela prezentuje zawody deficytowe uporządkowane zw. na dostępność kształcenia na lokalnych rynkach pracy¹⁹. Kolor zielony nagłówek tabeli wskazuje na zawody, w których na lokalnych rynkach pracy dostępne jest kształcenie (uczniowie realizują kształcenie w zawodzie), kolor czerwony wskazuje na brak realizowanego kształcenia. Analizy dostępności kształcenia dokonano na podstawie danych statystycznych nt. szkół zawodowych i liczby uczniów w roku szkolnym 2019/2020 dla woj. wielkopolskiego z Systemu Informacji Oświatowej - stan na 30.09.2019²⁰.

Poniższe zestawienia prezentują wyniki analiz.

¹⁷ W trakcie realizacji badania dostępne dane pochodziły z edycji badania *Barometr zawodów 2019*, która była zrealizowana w 2018 r. i stanowiła szacunek zapotrzebowania na zawody na rok 2019.

¹⁸ W ramach analizy z oceny wyłączono takie zawody jak kominiarz, koszykarz – plecionkarz, zdun, pracownik pomocniczy (stolarza, mechanika, ślusarza), technik eksploatacji portów i terminali, przetwórcza ryb, technik księgarstwa, mechanik motocyklowy, technik papiernictwa.

¹⁹ Wskazana dostępność kształcenia dotyczy konkretnego, analizowanego kierunku kształcenia szkolnego tzn. zawód Lakiernik samochodowy nie był traktowany zamiennie z kształceniem w zawodzie Lakiernik, podobnie Blacharz i Blacharz samochodowy. Nie uwzględniano zawodów pokrewnych.

²⁰ Dane pozyskano z Ministerstwa Edukacji Narodowej w dn. 22.10.2019 r.

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
POWIAT CHODZESKI		
 BRANŻA CHEMICZNA		operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych
 BRANŻA MECHANICZNA	- operator obrabiarek skrawających - ślusarz (tłoczarz w metalu, spawacz) - technik mechanik	mechanik - monter maszyn i urządzeń (mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych)
 BRANŻA MOTORYZACYJNA		blacharz samochodowy (spawacz)
 BRANŻA DRZEWNO-MEBLARSKA	- stolarz (stolarz meblowy) - tapicer	mechanik-operator maszyn do produkcji drzewnej
 INNE	- krawiec (szwaczka maszynowa) - elektryk	- technik automatyk - kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego) - technik handlowiec (przedstawiciel handlowy)
POWIAT CZARNKOWSKO – TRZCIANECKI		
 BRANŻA HANDLOWA	- sprzedawca - technik handlowiec	
 BRANŻA MOTORYZACYJNA	- blacharz samochodowy (spawacz) - lakiernik samochodowy - mechanik pojazdów samochodowych - technik pojazdów samochodowych	elektromechanik pojazdów samochodowych
 BRANŻA DRZEWNO-MEBLARSKA	- mechanik-operator maszyn do produkcji drzewnej (operator maszyn do produkcji płyt i sklejek) - stolarz (operator maszyn do produkcji płyt i sklejek) - tapicer	technik technologii drewna (operator maszyn do produkcji płyt i sklejek)
 BRANŻA BUDOWLANA	- dekarz - monter sieci i instalacji sanitarnych (hydraulik) - monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie (glazurnik) - murarz – tynkarz	- betoniarz-zbrojarz (zbrojarz) - cieśla - monter konstrukcji budowlanych - monter stolarki budowlanej - operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych (operator koparki) - technik robót wykończeniowych w budownictwie (glazurnik)

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• elektromechanik • elektryk (elektromonter instalacji elektrycznych, elektromonter (elektryk) zakładowy) • technik elektryk	• technik energetyk
 BRANŻA METALURGICZNA		
 INNE	• mechanik-monter maszyn i urządzeń (mechanik maszyn i urządzeń do obróbki metali), • ślusarz (spawacz)	• magazynier – logistyk (magazynier), • kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego)
POWIAT GNIĘZIŃSKI		
 BRANŻA BUDOWLANA	• cieśla • dekarz • monter sieci i instalacji sanitarnych • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie (malarz budowlany) • murarz tynkarz • technik geodeta	• betoniarz-zbrojarz • monter izolacji budowlanych • monter izolacji przemysłowych • monter konstrukcji budowlanych • monter stolarki budowlanej • operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych • technik budowy dróg • technik robót wykończeniowych w budownictwie (malarz budowlany)
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• elektromechanik • elektryk • technik elektryk	• technik energetyk
 BRANŻA HANDLOWA	• sprzedawca (kasjer handlowy) • technik handlowiec	
 BRANŻA MOTORYZACYJNA	• blacharz samochodowy • elektromechanik pojazdów samochodowych • lakiernik samochodowy • mechanik pojazdów samochodowych • technik pojazdów samochodowych	
 BRANŻA DRZEWNO-MEBLARSKA	• stolarz (stolarz meblowy) • tapicer	• mechanik – operator maszyn do produkcji drzewnej • technik technologii drewna
 BRANŻA METALURGICZNA		

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
 BRANŻA MECHANICZNA	• mechanik – monter maszyn i urządzeń • operator obrabiarek skrawających (tokarz w metalu, frezer) • ślusarz	• blacharz • monter systemów rurociągowych
 INNE	• technik ekonomista (księgowy) • technik automatyk (operator zautomatyzowanej linii produkcyjnej) • technik informatyk (operator zautomatyzowanej linii produkcyjnej) • technik mechatronik (operator zautomatyzowanej linii produkcyjnej)	• technik rachunkowości (księgowy)
POWIAT GOSTYŃSKI		
 BRANŻA MECHANICZNA	• blacharz • operator obrabiarek skrawających • ślusarz (spawacz) • technik mechanik (technik utrzymania ruchu)	• monter systemów rurociągowych
 BRANŻA MOTORYZACYJNA	• elektromechanik pojazdów samochodowych • lakiernik samochodowy • mechanik pojazdów samochodowych	• blacharz samochodowy (spawacz) • technik pojazdów samochodowych
 BRANŻA PRODUKCJA PAPIERU		
 BRANŻA SPOŻYWCZA	• cukiernik • operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego • piekarz • przetwórcza mięsa (rzeźnik-wędliniarz, rozbieracz-wykrawacz)	• technik przetwórstwa mleczarskiego • technik technologii żywności
 INNE	• stolarz • technik mechatronik (technik utrzymania ruchu) • sprzedawca (sprzedawca w branży mięsnej) • elektryk (elektromonter (elektryk) zakładowy) • elektromechanik • elektronik • lakiernik • mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych (kierowca	• technik elektronik • technik elektryk (technik utrzymania ruchu) • technik automatyk (technik utrzymania ruchu) • magazynier-logistyk (magazynier) • kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego, kierowca ciągnika siodłowego) • operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych

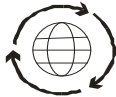
Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
	ciągnika rolniczego) • technik ekonomista (księgowy)	(operator koparko-ładowarki) • technik rachunkowości (księgowy)
POWIAT GRODZISKI		
 BRANŻA SPEDYCYJNO-LOGISTYCZNA	• technik logistyk	• magazynier-logistyk • technik spedytor
 BRANŻA TRANSPORTU DROGOWEGO		• kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego) • technik transportu drogowego
 BRANŻA BUDOWLANA	• cieśla • monter sieci i instalacji sanitarnych • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie (glazurnik, malarz-tapeciarz) • murarz-tylnik	• monter izolacji budowlanych • monter izolacji przemysłowych • monter konstrukcji budowlanych • monter stolarki budowlanej • operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych (operator maszyn drogowych) • technik robót wykończeniowych w budownictwie (glazurnik, malarz-tapeciarz)
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• elektromechanik • elektryk	• technik chłodnictwa i klimatyzacji • technik elektryk • technik energetyk
 BRANŻA SPOŻYWCZA	• cukiernik • piekarz	• operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego
POWIAT JAROCIŃSKI		
 BRANŻA DRZEWNO-MEBLARSKA	• stolarz (monter mebli)	• mechanik-operator maszyn do produkcji drzewnej • tapicer • technik technologii drewna
 BRANŻA SPOŻYWCZA	• cukiernik • piekarz • przetwórcza mięsa (rzeźnik, masarz)	• operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego • przetwórcza ryb
 BRANŻA BUDOWLANA	• dekarz • monter sieci i instalacji sanitarnych • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie • murarz-tylnik	• cieśla • monter izolacji budowlanych • monter izolacji przemysłowych • monter konstrukcji budowlanych • monter stolarki budowlanej • operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych (operator koparko-ładowarki) • technik robót wykończeniowych w budownictwie

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• elektromechanik • elektryk • technik elektryk	• technik energetyk • technik urządzeń dźwigowych
 INNE	• sprzedawca	• magazynier-logistik (magazynier) • kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego) • krawiec (szwaczka maszynowa)
POWIAT KALISKI		
 BRANŻA SPOŻYWCZA	• cukiernik • piekarz	• operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego • przetwórcza mięsa
 BRANŻA SPEDYCYJNO-LOGISTYCZNA	• technik logistik	• magazynier-logistik • technik spedytor
 BRANŻA TRANSPORTU DROGOWEGO		• kierowca mechanik (kierowca ciągnika siodłowego, kierowca) • technik transportu drogowego
 BRANŻA METALURGICZNA		
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• elektromechanik • elektryk (elektromonter (elektryk zakładowy), elektryk budowlany) • technik elektryk	• technik energetyk
 BRANŻA ELEKTRONICZNA-MECHATRONICZNA	• technik elektronik • technik mechatronik	• technik automatyk
 BRANŻA MECHANICZNA	• mechanik-monter maszyn i urządzeń (monter rurociągów przemysłowych) • operator obrabiarek skrawających (szlifierz metali, tokarz w metalu, ustawiacz maszyn do obróbki skrawaniem) • ślusarz • technik mechanik (ustawiacz maszyn do obróbki skrawaniem, szlifierz metali, tokarz w metalu)	• monter systemów rurociągowych (monter rurociągów przemysłowych)
 BRANŻA BUDOWLANA	• monter sieci i instalacji sanitarnych (hydraulik) • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie (glazurnik, malarz budowlany)	• betoniarz – zbrojarz • dekarz • monter izolacji budowlanych • monter izolacji przemysłowych • monter stolarki budowlanej • operator maszyn i urządzeń do

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
	• murarz-tylnik • technik robót wykończeniowych w budownictwie (glazurnik malarz budowlany)	• robót ziemnych i drogowych (operator maszyn drogowych, operator koparki)
 INNE	• stolarz (stolarz budowlany)	• operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych • technik technologii chemicznej (galwanizer)
POWIAT KĘPIŃSKI		
 BRANŻA DRZEWO-MEBLARSKA	• stolarz • tapicer	• mechanik – operator maszyn do produkcji drzewnej • technik technologii drewna
 BRANŻA BUDOWLANA	• monter sieci i instalacji sanitarnych • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie • murarz-tylnik	• betoniarz – zbrojarz • cieśla • dekarz • monter izolacji budowlanych • monter izolacji przemysłowych • monter konstrukcji budowlanych (monter konstrukcji stalowych) • monter stolarki budowlanej • operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych (operator koparki) • technik budowy dróg
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• elektryk (elektromonter (elektryk) zakładowy)	• elektromechanik • technik chłodnictwa i klimatyzacji • technik elektryk • technik energetyk
 BRANŻA METALURGICZNA		
 INNE	• blacharz samochodowy (spawacz) • krawiec (szwaczka maszynowa) • ślusarz (spawacz, monter konstrukcji stalowych) • operator obrabiarek skrawających (tokarz w metalu, frezer, operator obrabiarek sterowanych numerycznie) • technik mechanik (operator obrabiarek sterowanych numerycznie) • lakiernik (malarz-lakiernik konstrukcji i wyrobów metalowych)	• magazynier – logistyk (magazynier) • technik prac biurowych • kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego)

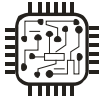
Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
POWIAT KOLSKI		
 BRANŻA DRZEWNÓ-MEBLARSKA	• stolarz	• mechanik – operator maszyn do produkcji drzewnej • tapicer (tapicer meblowy) • technik technologii drewna
 BRANŻA CERAMICZNO-SZKLARSKA		
 BRANŻA SPOŻYWCZA	• cukiernik • piekarz • przetwórcza mięsa (wędliniarz)	
 INNE	• operator obrabiarek skrawających (tokarz w metalu, tokarz/frezer obrabiarek sterowanych numerycznie) • technik bezpieczeństwa i higieny pracy • ślusarz (spawacz) • technik informatyk (operator zautomatyzowanej linii produkcyjnej)	• cieśla • dekarz • blacharz samochodowy (spawacz) • magazynier – logistyk (magazynier) • kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego) • technik automatyk (operator zautomatyzowanej linii produkcyjnej) • technik mechatronik (operator zautomatyzowanej linii produkcyjnej)
POWIAT KONIŃSKI		
 BRANŻA BUDOWLANA	• dekarz • monter sieci i instalacji sanitarnych (hydraulik) • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie (posadzkarz, glazurnik, malarz -tapeciarz), • murarz-tylnik • technik budownictwa	• betoniarz – zbrojarz • cieśla • monter izolacji budowlanych • monter izolacji przemysłowych • monter konstrukcji budowlanych • monter stolarki budowlanej • operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych • technik budowy dróg • technik gazownictwa • technik inżynierii sanitarnej • technik inżynierii środowiska i melioracji • technik renowacji elementów architektury • technik robót wykończeniowych w budownictwie (glazurnik malarz – tapeciarz)
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• elektryk (elektromonter instalacji elektrycznych) • technik elektryk • technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	• elektromechanik • technik chłodnictwa i klimatyzacji (monter/konserwator instalacji klimatyzacyjnych i chłodniczych)

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
		• technik energetyk • technik urządzeń dźwigowych
 BRANŻA HANDLOWA	• sprzedawca • technik handlowiec	
 BRANŻA MOTORYZACYJNA	• blacharz samochodowy • elektromechanik pojazdów samochodowych (diagnosta uprawniony do wykonywania badań technicznych pojazdów) • lakiernik samochodowy • mechanik pojazdów samochodowych • technik pojazdów samochodowych (diagnosta uprawniony do wykonywania badań technicznych pojazdów)	
 BRANŻA SPOŻYWCZA	• cukiernik • piekarz • przetwórcza mięsa (rzeźnik-wędliniarz)	
 INNE	• technik ekonomista (pracownik obsługi płacowej, fakturzysta) • technik rachunkowości (pracownik obsługi płacowej, fakturzysta) • magazynier – logistyk (magazynier) • technik spedytor (spedytor) • technik logistyk (spedytor) • technik mechanik (operator obrabiarek sterowanych numerycznie) • kierowca mechanik (kierowca ciągnika siodłowego, kierowca samochodu ciężarowego, kierowca samochodu dostawczego) • kucharz	• operator obrabiarek skrawających (operator obrabiarek sterowanych numerycznie)
POWIAT KOŚCIAŃSKI		
 BRANŻA METALURGICZNA		• modelarz odlewniczy (formierz odlewnik) • operator maszyn i urządzeń odlewniczych (formierz odlewnik) • technik odlewnik • technik przemysłu metalurgicznego
	• cukiernik • piekarz • przetwórcza mięsa	• operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego • technik technologii żywności

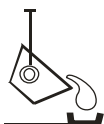
Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
BRANŻA SPOŻYWCZA		
 BRANŻA SPEDYCYJNO-LOGISTYCZNA	• technik spedytor	• magazynier-logistyk • technik logistyk
 BRANŻA TRANSPORTU DROGOWEGO		• kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego kierowca ciągnika siodłowego) • technik transportu drogowego
 INNE	• lakiernik (piaskarz) • ślusarz (spawacz, monter konstrukcji stalowych, ślusarz narzędziowy) • blacharz samochodowy (ślusarz)	• monter konstrukcji budowlanych (monter konstrukcji stalowych) • technik automatyk (operator zautomatyzowanej linii produkcyjnej) • technik mechatronik (operator zautomatyzowanej linii produkcyjnej)
POWIAT KROTOSZYŃSKI		
 BRANŻA MECHANICZNA	• mechanik - monter maszyn i urządzeń • operator obrabiarek skrawających (tokarz w metalu, frezer) • ślusarz (spawacz) • technik mechanik (kontroler jakości wyrobów przemysłowych, tokarz w metalu, frezer)	• blacharz • monter systemów rurociągowych
 BRANŻA BUDOWLANA	• cieśla • dekarz • monter sieci i instalacji sanitarnych • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie • murarz-tylnik • technik budownictwa	• betoniarz – zbrojarz • kamieniarz • monter izolacji budowlanych • monter izolacji przemysłowych, • monter konstrukcji budowlanych, • monter stolarki budowlanej, • operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych (operator koparki, operator koparko-ładowarki), • technik budowy dróg, • technik robót wykończeniowych w budownictwie
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• elektromechanik • elektryk • technik elektryk (kontroler jakości wyrobów przemysłowych)	• technik energetyk
 BRANŻA HANDLOWA	• sprzedawca • technik handlowiec	

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
 BRANŻA MOTORYZACYJNA	• blacharz samochodowy (spawacz) • elektromechanik pojazdów samochodowych • lakiernik samochodowy • mechanik pojazdów samochodowych • technik pojazdów samochodowych	
 BRANŻA SPEDYCYJNO-LOGISTYCZNA	• magazynier-logistyk (zaopatrzeniowiec) • technik logistyk (zaopatrzeniowiec) • technik spedytor	
 BRANŻA TRANSPORT DROGOWY	• kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego, kierowca samochodu dostawczego, kierowca ciągnika siodłowego)	• technik transportu drogowego
 INNE	• technik analityk (laborant chemiczny) • lakiernik • elektronik (technik elektronik) • technik ekonomista (księgowa) • technik rachunkowości (księgowa) • technik informatyk (operator zautomatyzowanej linii produkcyjnej) • technik mechatronik (operator zautomatyzowanej linii produkcyjnej)	• technik prac biurowych • technik automatyk (operator zautomatyzowanej linii produkcyjnej)
POWIAT LESZCZYŃSKI		
 BRANŻA HANDLOWA	• sprzedawca • technik handlowiec	
 BRANŻA MOTORYZACYJNA	• blacharz samochodowy (spawacz) • elektromechanik pojazdów samochodowych • mechanik pojazdów samochodowych • technik pojazdów samochodowych	
 BRANŻA MECHANICZNA	• operator obrabiarek skrawających (szlifierz metali) • ślusarz (spawacz) • technik mechanik (szlifierz metali)	• mechanik - monter maszyn i urządzeń • monter systemów rurociągowych • blacharz

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
 BRANŻA BUDOWLANA	• cieśla • monter sieci i instalacji sanitarnych • monter stolarki budowlanej • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie • murarz-tylnik • technik robót wykończeniowych w budownictwie	• betoniarz-zbrojarz • dekarz • monter izolacji budowlanych • monter izolacji przemysłowych • monter konstrukcji budowlanych • operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych • technik budowy dróg
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• elektryk • technik elektryk	• elektromechanik • technik energetyk
 INNE	• stolarz • kucharz • mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych (kierowca ciągnika rolniczego)	• automatyk • kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego)
POWIAT MIĘDZYCHODZKI		
 BRANŻA SPEDYCYJNO -LOGISTYCZNA	• technik spedytor (dyspozytor transportu samochodowego)	• technik logistik (dyspozytor transportu samochodowego)
 BRANŻA TRANSPORT DROGOWY		• technik transportu drogowego (dyspozytor transportu samochodowego) • kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego)
 BRANŻA METALURGICZNA		
 BRANŻA SPOŻYWCZA	• cukiernik • przetwórcza mięsa	• operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego • piekarz
 BRANŻA BUDOWLANA	• monter sieci i instalacji sanitarnych (hydraulik) • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie (glazurnik) • murarz-tylnik	• betoniarz – zbrojarz • dekarz • monter izolacji budowlanych • monter izolacji przemysłowych • monter konstrukcji budowlanych • operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych • technik budownictwa (kosztorysant budowlany) • technik budowy dróg (kosztorysant budowlany) • technik robót wykończeniowych w budownictwie (glazurnik)

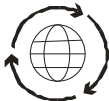
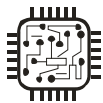
Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• elektryk	• Elektromechanik • technik elektryk • technik energetyk • technik urządzeń dźwigowych
 INNE	• ślusarz (spawacz) • blacharz samochodowy (spawacz)	• operator maszyn do produkcji wyrobów i tworzyw sztucznych
POWIAT NOWOTOMYSKI		
 BRANŻA SPEDYCYJNO -LOGISTYCZNA	• magazynier-logistik • technik logistik (dyspozytor transportu samochodowego)	• technik spedytor (dyspozytor transportu samochodowego)
 BRANŻA TRANSPORT DROGOWY		• kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego) • technik transportu drogowego (dyspozytor transportu samochodowego)
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• elektromechanik • elektryk	• technik chłodnictwa i klimatyzacji • technik elektryk • technik energetyk
 BRANŻA ELEKTRONICZNA-MECHATRONICZNA	• automatyk • elektronik (monter podzespołów i zespołów elektronicznych)	
 BRANŻA DRZEWNO-MEBLARSKA	• stolarz (stolarz meblowy)	• mechanik operator maszyn do produkcji drzewnej • technik technologii drewna
 BRANŻA SPOŻYWCZA	• cukiernik • piekarz	• operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego
 INNE	• technik mechanik (ustawiacz maszyn do obróbki skrawaniem) • operator obrabiarek skrawających (ustawiacz maszyn do obróbki skrawaniem) • mechanik – monter maszyn i urządzeń	
POWIAT OBORNICKI		
 BRANŻA BUDOWLANA	• cieśla • dekarz • monter sieci i instalacji sanitarnych • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie (glazurnik, malarz budowlany, malarz-tapeciarz)	• monter izolacji budowlanych • monter izolacji przemysłowych • monter konstrukcji budowlanych (monter konstrukcji stalowych) • monter stolarki budowlanej • operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych • technik robót wykończeniowych

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
	• murarz-tylnik	• w budownictwie (glazurnik malarz budowlany, malarz-tapeciarz)
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• elektryk	• elektromechanik • technik elektryk (kontroler jakości wyrobów przemysłowych), • technik energetyk
 BRANŻA HANDLOWA	• sprzedawca (kasjer handlowy)	
 BRANŻA ELETRONICZNA-MECHATRONICZNA		• technik elektronik (kontroler jakości wyrobów przemysłowych)
 BRANŻA MOTORYZACYJNA	• elektromechanik pojazdów samochodowych • mechanik pojazdów samochodowych	
 BRANŻA MECHANICZNA	• operator obrabiarek skrawających (frezer, szlifierz metali) • blacharz • ślusarz (monter konstrukcji stalowych) • technik mechanik (kontroler jakości wyrobów przemysłowych, frezer szlifierz metali)	• monter systemów rurociągowych
 BRANŻA DRZEWNO-MEBLARSKA	• stolarz • tapicer	• mechanik-operator maszyn do produkcji drzewnej • technik technologii drewna
 INNE	• krawiec (szwaczka maszynowa) • technik logistyk	• kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego), • technik prac biurowych • magazynier – logistyk (magazynier)
POWIAT OSTROWSKI		
 BRANŻA SPOŻYWCZA	• cukiernik • piekarz • przetwórcza mięsa	• operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego • przetwórcza ryb
 BRANŻA DRZEWNO-MEBLARSKA	• stolarz • tapicer	• mechanik-operator maszyn do produkcji drzewnej (operator maszyn stolarskich) • technik technologii drewna
 BRANŻA MECHANICZNA	• operator obrabiarek skrawających (frezer, tokarz/frezer obrabiarek sterowanych numerycznie,	• blacharz • kowal • mechanik-monter maszyn i urządzeń

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
	operator obrabiarek sterowanych numerycznie) • ślusarz (spawacz, monter konstrukcji stalowych) • technik mechanik (frezer, kontroler jakości wyrobów przemysłowych, operator obrabiarek sterowanych numerycznie)	
 BRANŻA MOTORYZACYJNA	• blacharz samochodowy (spawacz) • elektromechanik pojazdów samochodowych • lakiernik samochodowy • mechanik motocyklowy • mechanik pojazdów samochodowych • technik pojazdów samochodowych	
 BRANŻA METALURGICZNA		• modelarz odlewniczy • operator maszyn i urządzeń odlewniczych • operator maszyn i urządzeń przemysłu metalurgicznego • technik odlewnik • technik przemysłu metalurgicznego
 INNE	• sprzedawca • technik handlowiec (przedstawiciel handlowy) • technik logistyk (zaopatrzeniowiec) • krawiec • technik elektron (kontroler jakości wyrobów przemysłowych) • technik elektryk (kontroler jakości wyrobów przemysłowych) • elektryk • lakiernik (malarz konstrukcji stalowych)	• magazynier - logistyk (magazynier zaopatrzeniowiec), • monter konstrukcji budowlanych (monter konstrukcji stalowych) • kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego)
POWIAT OSTRZESZOWSKI		
 BRANŻA SPOŻYWCZA	• cukiernik • piekarz • przetwórcza mięsa (rzeźnik-wędliniarz)	• technik technologii żywności
 BRANŻA BUDOWLANA	• cieśla • dekarz • monter sieci i instalacji sanitarnych (monter instalacji i	• betoniarz – zbrojarz • monter izolacji budowlanych • monter izolacji przemysłowych • monter konstrukcji budowlanych

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
	urządzeń sanitarnych), • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie (monter rusztowań) • murarz-tylnik	(monter rusztowań)
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• elektryk	• elektromechanik • technik energetyk • technik elektryk (kontroler jakości wyrobów przemysłowych)
 BRANŻA MECHANICZNA	• ślusarz (spawacz, operator robotów spawalniczych)	• blacharz • mechanik-monter maszyn i urządzeń (mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych) • operator obrabiarek skrawających (operator obrabiarek sterowanych numerycznie, tokarz/frezer obrabiarek sterowanych numerycznie) • technik mechanik (operator obrabiarek sterowanych numerycznie, kontroler jakości wyrobów przemysłowych)
 INNE	• blacharz samochodowy (spawacz, operator robotów spawalniczych), • technik informatyk (operator zautomatyzowanej linii produkcyjnej), • technik mechatronik (operator zautomatyzowanej linii produkcyjnej)	• magazynier-logistik (magazynier) • technik elektroniki (kontroler jakości wyrobów przemysłowych) • technik automatyk (operator zautomatyzowanej linii produkcyjnej)
POWIAT PILSKI		
 BRANŻA SPEDYCYJNO - LOGISTYCZNA	• magazynier-logistik • technik logistik	• technik spedytor
 BRANŻA TRANSPORT DROGOWY		• kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego) • technik transportu drogowego
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• elektryk (monter maszyn elektrycznych) • technik elektryk	• elektromechanik (monter maszyn elektrycznych) • technik chłodnictwa i klimatyzacji • technik energetyk • technik urządzeń dźwigowych

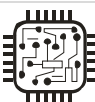
Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
 BRANŻA ELEKTRONICZNA-MECHATRONICZNA	• technik mechatronik	• automatyk • elektronik • mechatronik • technik automatyk • technik elektronik
 BRANŻA BUDOWLANA	• monter sieci i instalacji sanitarnych • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie • murarz-tylnik	• betoniarz-zbrojarz • cieśla • dekarz • kamieniarz • monter izolacji budowlanych • monter izolacji przemysłowych • monter konstrukcji budowlanych • monter stolarki budowlanej • operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych (operator koparki) • technik robót wykończeniowych w budownictwie
 BRANŻA SPOŻYWCZA	• cukiernik • piekarz • przetwórcza mięsa • technik technologii żywności (kontroler jakości produktów spożywczych, technolog żywności)	• operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego
 INNE	• technik mechanik (tokarz w metalu, frezer) • ślusarz (spawacz) • mechanik pojazdów samochodowych, • technik informatyk	• operator obrabiarek skrawających (tokarz w metalu, frezer) • blacharz samochodowy (spawacz) • mechanik-monter maszyn i urządzeń (monter maszyn elektrycznych)
POWIAT PLESZEWSKI		
 BRANŻA SPEDYCYJNO - LOGISTYCZNA	• technik logistyk	• magazynier logistyk • technik spedytor
 BRANŻA TRANSPORT DROGOWY		• kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego) • technik transportu drogowego
 BRANŻA METALURGICZNA		

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
 BRANŻA HANDLOWA	• sprzedawca • technik handlowiec	
 BRANŻA MOTORYZACYJNA	• blacharz samochodowy (spawacz) • elektromechanik pojazdów samochodowych • mechanik pojazdów samochodowych • technik pojazdów samochodowych	
 INNE	• operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych (operator koparki) • ślusarz (spawacz) • operator obrabiarek skrawających (tokarz w metalu)	
POWIAT POZNAŃSKI		
 BRANŻA SPEDYCYJNO-LOGISTYCZNA	• magazynier-logistyk • technik eksploatacji portów i terminali • technik logistyk (dyspozytor transportu samochodowego) • technik spedytor (dyspozytor transportu samochodowego)	
 BRANŻA TRANSPORTU DROGOWEGO	• kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego)	• technik transportu drogowego (dyspozytor transportu samochodowego)
 BRANŻA SPOŻYWCZA	• cukiernik • piekarz • przetwórcza mięsa (rzeźnik) • technik technologii żywności	• operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego • technik przetwórstwa mleczarskiego
 BRANŻA CHEMICZNA	• operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych	
 BRANŻA PRODUKCJA FARMACEUTYCZNA		
 BRANŻA ELEKTRONICZNO-MECHATRONICZNA	• automatyk • elektronik • mechatronik • technik automatyk • technik elektronik • technik mechatronik	

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
 BRANŻA MECHANIKA PRECYZYJNA		
 BRANŻA BUDOWLANA	• cieśla • dekarz • kamieniarz • monter sieci i instalacji sanitarnych • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie • murarz-tylnik • technik budownictwa • technik budowy dróg • technik robót wykończeniowych w budownictwie	• betoniarz-zbrojarz • monter izolacji budowlanych, • monter izolacji przemysłowych, • monter konstrukcji budowlanych, • monter stolarki budowlanej • operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych (operator ładowarki, koparki)
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• elektromechanik • elektryk (elektromonter) • technik elektryk • technik energetyk	
 INNE	• drukarz fleksograficzny • sprzedawca (kasjer handlowy) • technik handlowiec (przedstawiciel handlowy) • technik ekonomista (księgowy) • technik rachunkowości (księgowy) • technik grafiki i poligrafii cyfrowej (grafik komputerowy multimedialny) • blacharz samochodowy (spawacz) • ślusarz (spawacz) • mechanik – monter maszyn i urządzeń (monter – mechanik) • operator obrabiarek skrawających (operator frezarki) • technik mechanik (operator frezarki)	
POWIAT RAWICKI		
 BRANŻA ROLNO- HODOWLANA	• mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych (mechanik maszyn rolniczych, kierowca ciągnika rolniczego) • rolnik • technik rolnik	• pszczelarz • technik agrobiznesu • technik hodowca koni • technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki • technik pszczelarz
	• sprzedawca • technik handlowiec	

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
BRANŻA HANDLOWA		
 BRANŻA MOTORYZACYJNA	• blacharz samochodowy • elektromechanik pojazdów samochodowych • lakiernik samochodowy • mechanik motocyklowy • mechanik pojazdów samochodowych (mechanik maszyn rolniczych)	• technik pojazdów samochodowych
 BRANŻA SPOŻYWCZA	• cukiernik • piekarz • przetwórcza mięsa (rzeźnik-wędliniarz)	
 BRANŻA SPEDYCYJNO-LOGISTYCZNA	• technik logistyk	• magazynier-logistyk • technik spedytor
 BRANŻA TRANSPORTU DROGOWEGO	• kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego, kierowca ciągnika siodłowego, kierowca samochodu dostawczego) • technik transportu drogowego	
 BRANŻA BUDOWLANA	• cieśla • dekarz • monter sieci i instalacji sanitarnych (monter sieci wodnych i kanalizacyjnych) • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie • murarz-tylnik	• betoniarz-zbrojarz • monter izolacji budowlanych • monter izolacji przemysłowych • monter konstrukcji budowlanych (monter konstrukcji stalowych) • monter stolarki budowlanej • operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych (operator koparki) • technik robót wykończeniowych w budownictwie
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• elektromechanik • elektryk • technik elektryk	• technik chłodnictwa i klimatyzacji • technik energetyk • technik urządzeń dźwigowych
 INNE	• ślusarz (monter konstrukcji stalowych) • kucharz • technik żywienia i usług gastronomicznych	• ogrodnik • kelner • technik prac biurowych
POWIAT SŁUPECKI		
 BRANŻA SPEDYCYJNO-LOGISTYCZNA	• technik logistyk • technik spedytor	• magazynier-logistyk

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
 BRANŻA TRANSPORTU DROGOWEGO	kierowca mechanik (kierowca ciągnika siodłowego)	technik transportu drogowego
 BRANŻA CHEMICZNA		operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych
 BRANŻA BUDOWLANA	- monter sieci i instalacji sanitarnych - monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie (glazurnik, malarz-tapeciarz) - murarz-tylnik - technik budownictwa	- betoniarz-zbrojarz - cieśla - dekarz - kamieniarz - monter izolacji budowlanych - monter izolacji przemysłowych - monter konstrukcji budowlanych (monter stolarki budowlanej) - monter stolarki budowlanej - operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych - technik inżynierii sanitarnej - technik robót wykończeniowych w budownictwie (glazurnik, malarz-tapeciarz)
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	- elektryk (elektromonter (elektryk) zakładowy, elektromonter napowietrznych linii niskich i średnich napięć, elektryk budowlany) - technik elektryk (elektromonter napowietrznych linii niskich i średnich napięć)	- technik energetyki (elektromonter napowietrznych linii niskich i średnich napięć) - elektromechanik
 BRANŻA DRZEWNO-MEBLARSKA	- stolarz (operator sklejek płyt stolarskich, stolarz mebli artystycznych i wzorcowych) - tapicer	- mechanik-operator maszyn do produkcji drzewnej (operator sklejek płyt stolarskich) - technik technologii drewna (operator sklejek płyt stolarskich)
 BRANŻA SPOŻYWCZA	- przetwórcza mięsa (wędliniarz) - technik technologii żywności	- operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego - piekarz
 INNE	- lakiernik (lakiernik tworzyw sztucznych) - ślusarz	- operator obrabiarek skrawających (tokarz/frezer obrabiarek sterowanych numerycznie) - mechanik – monter maszyn i urządzeń
POWIAT SZAMOTULSKI		
 BRANŻA MECHANICZNA	- mechanik - monter maszyn i urządzeń - operator obrabiarek skrawających	- blacharz - monter systemów rurociągowych

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• ślusarz • technik mechanik	
 BRANŻA ELEKTRONICZNA-MECHATRONICZNA	• elektromechanik • elektryk (elektromonter instalacji elektrycznej)	• technik chłodnictwa i klimatyzacji • technik elektryk • technik energetyk • technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej
 BRANŻA MECHANIKA PRECYZYJNA	• mechanik precyzyjny	
 BRANŻA BUDOWLANA	• cieśla • monter sieci i instalacji sanitarnych • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie (malarz budowlany) • murarz-tylnik • technik budownictwa	• betoniarz-zbrojarz • dekarz • monter izolacji budowlanych • monter izolacji przemysłowych • monter konstrukcji budowlanych • monter stolarki budowlanej • operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych (operator koparko-ładowarki, układacz nawierzchni drogowych) • technik budowy dróg (operator koparko-ładowarki) • technik gazownictwa • technik geodeta • technik inżynierii sanitarnej • technik inżynierii środowiska i melioracji • technik renowacji elementów architektury • technik robót wykończeniowych w budownictwie (malarz budowlany)
 BRANŻA SPOŻYWCZA	• cukiernik • operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego • piekarz	• przetwórcza mięsa
 BRANŻA HANDLOWA	• Sprzedawca	• technik handlowiec
 BRANŻA MOTORYZACYJNA	• blacharz samochodowy • elektromechanik pojazdów samochodowych • lakiernik samochodowy • mechanik pojazdów	• technik pojazdów samochodowych •

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
 INNE	samochodowych • magazynier-logistyk (zaopatrzeniowiec) • technik logistyk (zaopatrzeniowiec)	
POWIAT ŚREDZKI		
 BRANŻA HANDLOWA	• sprzedawca	• technik handlowiec
 BRANŻA MOTORYZACYJNA	• blacharz samochodowy (spawacz) • lakiernik • elektromechanik pojazdów samochodowych • mechanik pojazdów samochodowych	• technik pojazdów samochodowych
 BRANŻA SPOŻYWCZA	• cukiernik • piekarz	• operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego (operator urządzeń do produkcji cukru – klarowacz) • przetwórcza mięsa
 BRANŻA BUDOWLANA	• monter sieci i instalacji sanitarnych • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie • murarz-tylnik	• betoniarz-zbrojarz • cieśla • dekarz • monter izolacji budowlanych • monter izolacji przemysłowych • monter konstrukcji budowlanych • monter stolarki budowlanej • technik robót wykończeniowych w budownictwie
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• elektryk (elektromonter (elektryk) zakładowy) • technik elektryk	• elektromechanik • technik energetyk • technik urządzeń dźwigowych
 INNE	• technik ekonomista (księgowy) • technik rachunkowości (księgowy) • kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego) • ślusarz (spawacz) • magazynier	• technik analityk (laborant chemiczny) • mechanik-monter urządzeń i maszyn (mechanicy maszyn i urządzeń przemysłowych)
POWIAT ŚREMSKI		
 BRANŻA HANDLOWA	• sprzedawca • technik handlowiec (przedstawiciel handlowy)	
 BRANŻA MOTORYZACYJNA	• blacharz samochodowy (spawacz) • elektromechanik pojazdów samochodowych • lakiernik samochodowy	

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
	• mechanik pojazdów samochodowych • technik pojazdów samochodowych	
 BRANŻA BUDOWLANA	• cieśla • dekarz • monter sieci i instalacji sanitarnych • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie (malarz-tapeciarz, posadzkarz, malarz budowlany) • murarz- tynkarz	• betoniarz-zbrojarz • monter izolacji budowlanych • monter izolacji przemysłowych • monter konstrukcji budowlanych • monter stolarki budowlanej • operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych • technik robót wykończeniowych w budownictwie (malarz budowlany)
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• elektryk • technik elektryk	• elektromechanik • technik energetyk
 BRANŻA DRZEWNÓ-MEBLARSKA	• stolarz (stolarz meblowy, lakiernik meblowy) • tapicer (tapicer meblowy)	• mechanik-operator maszyn do produkcji drzewnej • technik technologii drewna (lakiernik meblowy)
 BRANŻA METALURGICZNA		• modelarz odlewniczy (formierz odlewnik) • operator maszyn i urządzeń odlewniczych (formierz odlewnik) • operator maszyn i urządzeń metalurgicznych • technik odlewnik • technik przemysłu metalurgicznego
 INNE	• piekarz • cukiernik • krawiec (krojczy) • lakiernik (lakiernik meblowy, malarz-lakiernik konstrukcji i wyrobów metalowych) • ślusarz (spawacz)	• przetwórcza mięsa (rzeźnik-wędliniarz) • blacharz (blacharz budowlany) • operator obrabiarek skrawających (tokarz/frezer obrabiarek sterowanych numerycznie) • technik mechanik (frezer) • kierowca mechanik (kierowca samochodu dostawczego)
POWIAT TURECKI		
 BRANŻA DRZEWNÓ-MEBLARSKA	• stolarz • tapicer	• mechanik-operator maszyn do produkcji drzewnej • technik technologii drewna
 BRANŻA HANDLOWA	• sprzedawca (kasjer handlowy)	

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
 BRANŻA MOTORYZACYJNA	• blacharz samochodowy (spawacz) • elektromechanik pojazdów samochodowych • lakiernik samochodowy	
 BRANŻA SPEDYCYJNO-LOGISTYCZNA	• technik logistyk • technik spedytor	• magazynier-logistyk (magazynier)
 BRANŻA TRANSPORT DROGOWY		• kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego) • technik transportu drogowego
 INNE	• ślusarz (spawacz) • technik elektronik • przetwórcza mięsa (rzeźnik-wędliniarz, garmażer) • kucharz (garmażer) • monter sieci i instalacji sanitarnych (monter instalacji budowlanych) • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie (monter rusztowań)	• technik automatyk • operator maszyn w przemyśle włókienniczym (operator maszyn przędzalniczych) • mechanik-monter maszyn i urządzeń (operator maszyn przędzalniczych) • monter konstrukcji budowlanych (monter rusztowań)
POWIAT WĄGROWIECKI		
 BRANŻA HANDLOWA	• sprzedawca (kasjer handlowy, sprzedawca branży mięsnej) • technik handlowiec	
 BRANŻA MOTORYZACYJNA	• blacharz samochodowy • elektromechanik pojazdów samochodowych • lakiernik samochodowy • mechanik pojazdów samochodowych • technik pojazdów samochodowych	
 BRANŻA DRZEWNO-MEBLARSKA	• stolarz (monter mebli) • tapicer	• mechanik-operator maszyn do produkcji drzewnej • technik technologii drewna
 BRANŻA METALURGICZNA		
 BRANŻA MECHANICZNA	• operator obrabiarek skrawających (frezer, tokarz w metalu) • ślusarz (monter konstrukcji stalowych)	• blacharz • mechanik - monter maszyn i urządzeń • monter systemów rurociągowych • technik mechanik (frezer, technik

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
 BRANŻA SPOŻYWCZA	• cukiernik • piekarz • przetwórcza mięsa (rzeźnik-wędliniarz)	• operator maszyn i urządzeń utrzymania ruchu) • operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego
 INNE	• technik prac biurowych • krawiec (szwaczka maszynowa, krojczy) • monter sieci i instalacji sanitarnych (monter/konserwator instalacji wentylacyjnych i klimatyzacyjnych) • technik mechatronik (technik utrzymania ruchu) • elektryk	• magazynier-logistyk (magazynier) • kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego, kierowca samochodu dostawczego) • monter stolarki budowlanej • operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych (operator urządzeń do formowania wyrobów z tworzyw sztucznych) • monter konstrukcji budowlanych (monter konstrukcji stalowych) • technik automatyk (technik utrzymania ruchu) • technik elektryk (technik utrzymania ruchu) •
POWIAT WOLSZTYŃSKI		
 BRANŻA SPEDYCYJNO-LOGISTYCZNA	• technik logistyk • technik spedytor	• magazynier logistyk
 BRANŻA TRANSPORTU DROGOWEGO		• kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego) • technik transportu drogowego
 BRANŻA BUDOWLANA	• cieśla • dekarz • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie • murarz-tylnik	• monter izolacji budowlanych • monter izolacji przemysłowych • monter konstrukcji budowlanych • monter stolarki budowlanej • operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych • technik robót wykończeniowych w budownictwie
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• elektromechanik • elektryk	• technik elektryk • technik energetyk
 BRANŻA SPOŻYWCZA	• cukiernik • piekarz • przetwórcza mięsa • technik technologii żywności	• operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego
POWIAT WRZESIŃSKI		

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
 BRANŻA SPEDYCYJNO-LOGISTYCZNA		magazynier-logistyk
 BRANŻA TRANSPORTU DROGOWEGO		kierowca mechanik (kierowca samochodu ciężarowego, kierowca ciągnika siodłowego)
 BRANŻA METALURGICZNA		
 BRANŻA DRZEWNO-MEBLARSKA	- stolarz, - tapicer	
 BRANŻA MOTORYZACYJNA	- blacharz samochodowy, - elektromechanik pojazdów samochodowych - lakiernik samochodowy	
 BRANŻA MECHANICZNA	- operator obrabiarek skrawających, - ślusarz, - technik mechanik (technik utrzymania ruchu)	mechanik - monter maszyn i urządzeń
 INNE	- technik elektryk (technik utrzymania ruchu), - technik mechatronik (technik utrzymania ruchu)	technik automatyk (technik utrzymania ruchu)
POWIAT ZŁOTOWSKI		
 BRANŻA CHEMICZNA		technik analityk
 BRANŻA METALURGICZNA		
 BRANŻA MECHANICZNA	- operator obrabiarek skrawających (tokarz w metalu, frezer) - ślusarz (spawacz)	- blacharz - mechanik - monter maszyn i urządzeń (mechanik maszyn szwalniczych, mechanik maszyn i urządzeń obróbki metali, mechanik maszyn rolniczych) - monter systemów rurociągowych - technik mechanik (tokarz w metalu, frezer)

Branże o strategicznym znaczeniu dla lokalnych rynków pracy województwa wielkopolskiego	zawody deficytowe określone dla branży, dla których:	
	obecnie prowadzone jest kształcenie na terenie powiatu	obecnie brak jest prowadzonego kształcenia na terenie powiatu
 BRANŻA DRZEWNÓ-MEBLARSKA	• stolarz (stolarz meblowy) • tapicer (tapicer meblowy)	• mechanik-operator maszyn do produkcji drzewnej • technik technologii drewna
 BRANŻA HANDLOWA	• sprzedawca • technik handlowiec (przedstawiciel handlowy)	
 BRANŻA MOTORYZACYJNA	• elektromechanik pojazdów samochodowych (diagnosta uprawniony do wykonywania badań technicznych pojazdów) • lakiernik samochodowy • mechanik pojazdów samochodowych (mechanik maszyn rolniczych) • technik pojazdów samochodowych (diagnosta uprawniony do wykonywania badań technicznych pojazdów)	• blacharz samochodowy (spawacz)
 BRANŻA BUDOWLANA	• dekarz • monter sieci i instalacji sanitarnych • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie (glazurnik) • murarz-tylnkarz	• betoniarz-zbrojarz • cieśla • kamieniarz • monter izolacji budowlanych • monter izolacji przemysłowych • monter konstrukcji budowlanych • monter stolarki budowlanej • operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych (operator koparki- ładowarki) • technik budowy dróg • technik geodeta • technik robót wykończeniowych w budownictwie (glazurnik)
 BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA	• elektromechanik • elektryk • technik elektryk	• technik chłodnictwa i klimatyzacji • technik energetyk
 INNE	• kierowca mechanik (kierowca samochodów ciężarowych) • piekarz • cukiernik • mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych (mechanik maszyn rolniczych)	• krawiec (szwaczka maszynowa) • magazynier-logistyk (magazynier)

5. Strony internetowe jako narzędzie komunikacji i promocji szkolnictwa zawodowego

Strona internetowa stała się współcześnie nowoczesną formą wizytówki. Szkoła, tak jak inne podmioty życia społecznego i gospodarczego, funkcjonując w społeczeństwie informacyjnym, które podlega ciągłym zmianom, powinna w sposób adekwatny (za pomocą adekwatnych kanałów informacji i narzędzi) odpowiadać na potrzeby uczniów i rodziców. Szkoły, wychodząc naprzeciw tym oczekiwaniom i zaistniałym w Internecie i rozwijają tam swoją działalność.

Witryny internetowe szkół na przestrzeni lat uległy wielu przeobrażeniom i obecnie często znacznie wykraczają poza najbardziej podstawowe funkcje komunikacji odbiorcy danych teleadresowych i informacji o osobach zarządzających daną placówką. Na stronach internetowych szkół ponadgimnazjalnych potencjalny kandydat może odnaleźć informacje niezbędne do podjęcia decyzji o wyborze szkoły, wyborze specjalności, prowadzonych kołach zainteresowań, poziomie kształcenia, czy osiągnięciach uczniów. Co więcej, dzisiaj strony internetowe mogą być nie tylko źródłem informacji o profilach działalności, historii, ale także miejscem procesu komunikacyjnego (ważnych ogłoszeń, aktualności, lub wymiany materiałów dydaktycznych). Coraz więcej szkół dba również o to, aby ich witryny internetowe były odzwierciedleniem tego, co dana placówka chce reprezentować. Oprócz funkcji informacyjnej i wizerunkowej warto zaznaczyć również funkcję marketingową witryn. Informacje o wysokiej jakości usług, innowacyjnych programach, wyposażeniu szkół czy o wysokiej pozycji na rynku wpływają na promocję oferty i jakości kształcenia w danej jednostce, ale mogą być również narzędziem popularyzacji kształcenia zawodowego na rynkach lokalnych.

Ze względu na powyższe we współpracy z pracownikami PUP przeprowadzono w grudniu 2019 r. analizę stron internetowych szkół, która swoim zasięgiem objęła te placówki w województwie wielkopolskim, które kształcą uczniów w zawodach deficytowych²¹ dla branż wiodących na lokalnych rynkach pracy (zgodnie tabelą nr. 5). Badaniu podlegały Szkoły Branżowe I stopnia (111) oraz Technika (108)²² co dało łącznie sumę 154 ankiet (1 ankietę to 1 placówka, w tym jednostki samodzielne i tzw. zespoły szkół). Celem badania była analiza stron internetowych szkół (ich zawartości i funkcji jakie spełniają) oraz pozyskanie informacji, na ile szkoły wykorzystują witryny www do promowania szkolnictwa zawodowego i kształcenia w kierunkach, na które diagnozowane jest szczególne zapotrzebowanie na rynku pracy.

Spośród wyłonionych do badania jedynie 3 placówki nie posiadały strony internetowej²³, co potwierdza, że prowadzenie przez placówkę edukacyjną własnej strony internetowej jest standardem. Podobnie jak udostępnianie przez stronę www danych teleadresowych szkoły, co czynią wszystkie placówki. Ponadto szkoły dla zapewnienia bezpośredniego kontaktu korzystają z takich narzędzi jak m.in. formularz kontaktowy, social media (Facebook, Instagram).

Podstawową funkcją Internetu jest funkcja informacyjna. Właściciel strony tworząc ją powinien zadbać, aby użytkownik mógł w prosty sposób wyszukać w Internecie pożądane informacje. Funkcja

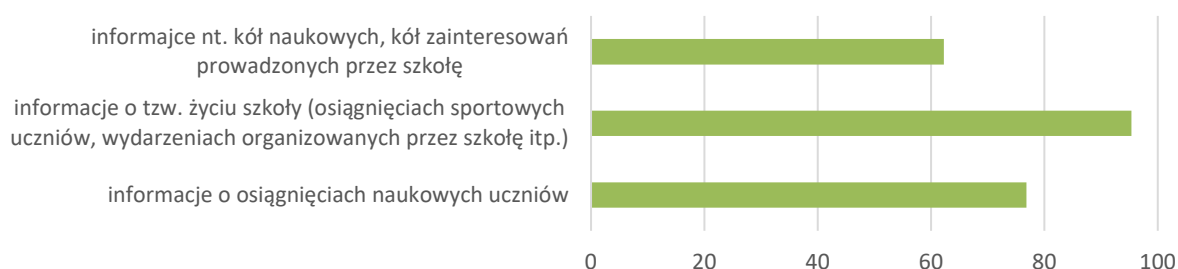
²¹ Uwzględniono szkoły, które kształcą w zawodach, które przynajmniej w jednym z badań tj. *Barometr potrzeb kadrowych, barometr zawodów czy Obwieszczeniu MEN z 22 marca 2019 (dla Wielkopolski)* zostały uznane za deficytowe na lokalnym rynku pracy.

²² Badaniu podlegały jedynie szkoły dla dzieci i młodzieży. Z badania zostały wyłączone szkoły specjalne, szkoły policealne, OHP, zakłady poprawcze.

²³ Warunkiem dla określenia, czy dana placówka posiada stronę internetową, było funkcjonowanie strony www lub podstrony w ramach sieci szkół z informacjami dedykowanymi konkretnej placówce. Odpowiedź NIE dot. tych placówek, które posiadają w sieci jedynie dane teleadresowe lub informacje o możliwych kierunkach kształcenia na innych dostępnych stronach.

informacyjna to nie tylko dane teleadresowe placówki, ale również materiały, które wzbogacają wiedzę osób odwiedzających daną witrynę. Zamieścić na niej można zarówno m. in. aktualne informacje o osiągnięciach uczniów (naukowych i sportowych), informacje o partnerstwach (podejmowanych współpracach), informacje o osiągnięciach kadry (dorobek zawodowy nauczycieli). Z przeprowadzonej analizy wynika, że szkoły bardzo chętnie dzielą się na stronach internetowych informacjami o tzw. życiu szkoły (95,36%) czy informacjami o sukcesach / osiągnięciach naukowych uczniów (76,82%). Chętnie udostępniają informacje i zdjęcia placówki (sali gimnastycznej, siłowni, pracowni dydaktycznych, wyposażenia szkoły). Znacznie rzadziej jednak (62,25%) dzielą się informacjami nt. kół naukowych, kół zainteresowań prowadzonych przez szkołę

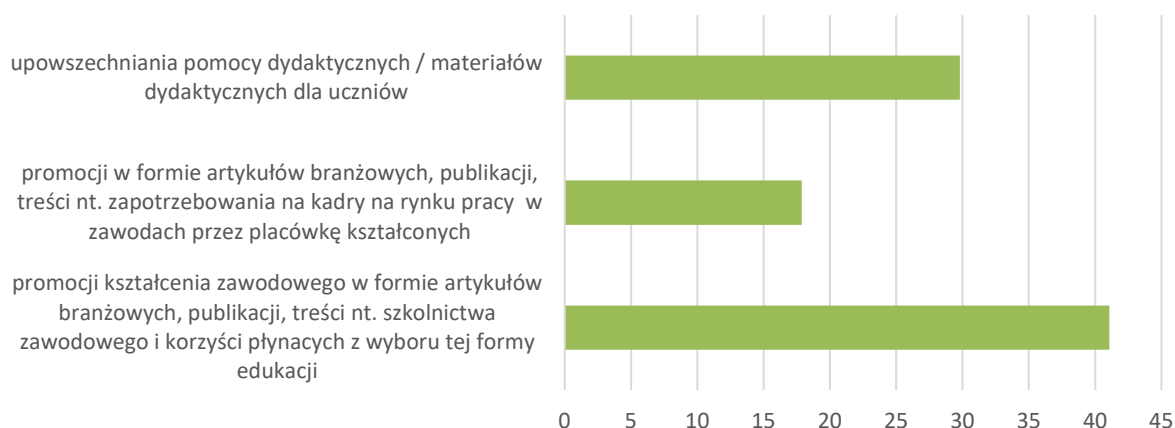
Wykres 7 Udział odpowiedzi „tak” w pytaniu: Proszę wskazać, czy zawartość strony obejmuje poniższe informacje (w %)

Źródło: Opracowanie własne

Analiza stron wskazuje, że mniej popularne jest zamieszczanie na portalach materiałów promujących kształcenie zawodowe w formie publikacji, wskazujących na korzyści płynące z wyboru tej formy edukacji (41,0%), informacji dot. materiałów/pomocy dydaktycznych dla uczniów (29,8%), zapotrzebowania na kadry na lokalnych rynkach pracy w zawodach, w których dana placówka oferuje kształcenie (17,9%). Promocja kierunków kształcenia zawodowego jest często wpleciona w artykuły dotyczące wydarzeń z życia szkoły np. z targów edukacyjnych, konkursów, dni otwartych szkoły. Na witrynach szkół znacznie rzadziej prezentuje się merytoryczne treści dot. rynku pracy. Wskazuje to na niewykorzystany potencjał. Współczesna młodzież najczęściej materiałów dydaktycznych i informacji szuka w Internecie. Zamieszczanie materiałów, z których korzystają uczniowie pozwala na kontrolę ich jakości. Niekoniecznie chodzi tu o autorskie przygotowanie ww. treści, ale o wykorzystanie możliwości udostępnienia i propagowania treści branżowych i informacji istotnych zarówno dla podjęcia wyboru kierunku kształcenia przez kandydatów, jak i rozwoju w ramach kierunku kształcenia dla uczniów szkoły.

Wykres 8 Udział odpowiedzi „tak” w pytaniu: Proszę wskazać, czy szkoła wykorzystuje stronę internetową do poniższych celów (w %)

Źródło: Opracowanie własne

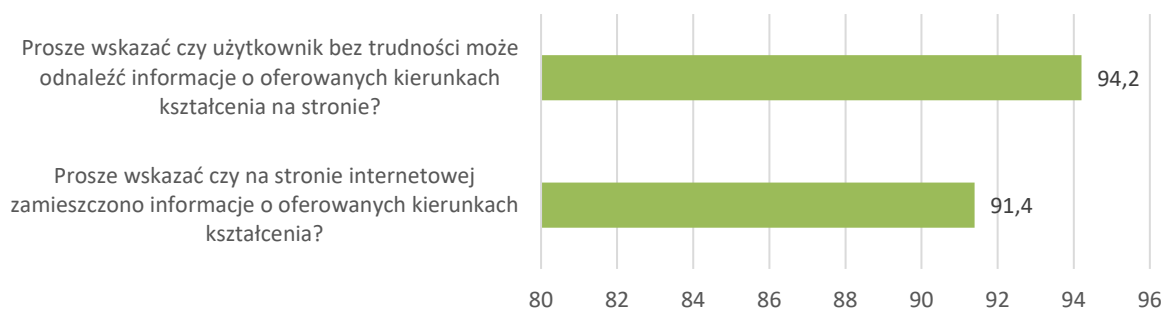
Jeśli chodzi o informację kluczową z punktu widzenia prezentowania oferty szkoły, tj. informacji nt. oferowanych kierunków kształcenia, 91% stron www zawierało te treści. Niestety oferta na 6% stron została oceniona jako trudno dostępna. Opinie oceniających strony wskazywały, na trudności jakie napotyka użytkownik strony. Niektóre placówki ograniczają informacje jedynie do wyliczenia zawodów dostępnych w ofercie szkoły (najczęściej dotyczyło to sytuacji, gdzie oferowane jest kształcenie w klasach wielozawodowych). Komunikat ogranicza się do stwierdzenia, że szkoła kształci na życzenie ucznia, np.

„Klasa wielozawodowa / szkoła daje wykształcenie ogólne oraz kwalifikacje w zawodzie. Po szkole istnieje możliwość dalszego kształcenia w szkole średniej. Nauka trwa 3 lata Ty wybierasz zawód, my organizujemy naukę”.

„kształcimy w dowolnie wybranym przez Ciebie kierunku”.

Po zapoznaniu się z treścią witryny użytkownik nie zawsze jest w stanie pozyskać informacje, w jakich zawodach szkoła faktycznie po realizacji naboru prowadzi kształcenie. Kierunki kształcenia bywają również nie przedstawiane jako oferta skierowana do kandydatów zainteresowanych naborem, a umieszczane w zakładce *Typy szkół* (celem identyfikacji typu szkoły i jej profilu działalności).

Wykres 9 Udział odpowiedzi „tak” na pytanie: Proszę wskazać, czy na stronie internetowej (...) w %

Źródło: Opracowanie własne

Z przeprowadzonych analiz wynika, że tylko 34% analizowanych stron korzystało z możliwości tworzenia komunikatu, który promowałby²⁴ w ofercie szkoły wybrane kierunki kształcenia, wskazując na ich szczególną atrakcyjność na rynku pracy²⁵. Jedynie 19% witryn posiadało w ramach oferty wyróżnione zawody uważane za deficytowe na lokalnych rynkach pracy.

Wydaje się, że chociażby w kontekście funkcjonujących wśród młodzieży stereotypów odnośnie niektórych tzw. „brudnych zawodów”, „przestarzałych profesji”, a tym samym braku ich popularności i braku kandydatów do podejmowania kształcenia w zawodzie, wskazana byłaby ich większa promocja. Również w kontekście propagowania oferty konkretnej placówki istotne byłoby wskazanie osiągnięć placówki w zakresie kształcenia w danym zawodzie, indywidualnych sukcesów jej uczniów / absolwentów np. w ramach aktywności w konkursach, kursach, szkoleniach. Interesujący mógłby być też opis doświadczeń / losów zawodowych absolwentów szkoły.

Na analizowanych stronach korzystano z narzędzi promocji kierunku oddziałujących na odbiorcę poprzez:

A) formę wizualną

- adnotacja „nowość” przy nowo otwartych kierunkach w ofercie, wyróżnienie graficzne nazwy zawodu / opisu zawodu,
- umieszczenie opisów na stronie głównej www lub tworzenie specjalnych podstron dedykowanych prezentacji kierunku kształcenia z ciekawą szatą graficzną,
- grafiki (plakaty, ulotki, broszury, informatory) zamieszczane na stronie www,
- prezentacje dot. szkoły lub konkretnych kierunków w formie filmów udostępnianych na stronie www, lub na kanale YouTube na których przekazywana jest informacja o dostępnej ofercie kształcenia, w których występują uczniowie „przy pracy”, prezentowane są pracownie i wyposażenie szkół,
- umieszczane hasła np. „Zawody przyszłości w technikum”, „Branżowa Szkoła I stopnia szkołą pozytywnego wyboru”, „Dobry zawód to dobra perspektywa na przyszłość– dołącz do nas”, „Technik logistyk jest to zawód z przyszłością”, „Nowoczesny zawód szansą na ciekawą pracę!”, „Branżówka daje możliwości”, „Kierunki dają dużą pewność zatrudnienia”; „Kształcimy w ciekawych i potrzebnych na rynku pracy zawodach”.

B) treść ofert

- szczegółowe opisy zadań zawodowych ze wskazaniem umiejętności, które nabędzie osoba, która zakończy naukę, opatrzone zdjęciami (wyposażenia pracowni itp.),
- krótkie notatki o uczniach lub absolwentach zachęcające do podjęcia kształcenia w kierunku poprzez doświadczenie rówieśników,
- podkreślane innowacje w proponowanym kształceniu, np. kierunki technik usług kelnerskich z innowacją działalność recepcji, technik usług fryzjerskich z innowacją kosmetyczną wizaż i stylizacja paznokci lub wskazanie możliwości zdobycia drugiego zawodu, tj. technik ekonomista (z możliwością zdobycia drugiego zawodu technik rachunkowości),

²⁴ Promowane tzn. wyróżnione wśród oferty formą opisu, np. wskazane jako „nowość” lub „poszukiwane” są prezentowane w sposób, który wskazuje na ich szczególną atrakcyjność np. ze względu na współpracę z przedsiębiorstwami, sytuację na rynku pracy.

²⁵ Ze względu na sygnałny charakter przeprowadzonej analizy szkolnych stron www w ramach tego opracowania nie podjęto się oceny ogólnej jakości czy poziomu prezentowanych treści na analizowanych stronach. Ocenie podlegało jedynie występowanie lub brak wyróżnienia (w formie graficznej lub w formie opisu).

- informacje o klasach patronackich, rzemieślniczych, kierunkach zamawianych, dodatkowych korzyściach zdobywanych na konkretnych praktykach, współpracy w ramach prowadzonego kierunku, np. ze szkołami wyższymi, oznaczenie graficzne firm, z którymi szkoła współpracuje,
- linki do szkół wyższego typu i pracodawców, z którymi współpracuje szkoła w ramach opisywanego zawodu,
- informacje o stażach zagranicznych,
- informacje o szczególnym zapotrzebowaniu na kadry kształcone w zawodzie na lokalnym rynku pracy,
- informacje o znaczeniu zawodu dla lokalnego rynku pracy (np. rozwojowa branża),
- informacje o korzyściach płynących ze skończenia kierunku kształcenia i możliwościach dalszego rozwoju.

Ważnym aspektem w kontekście kształcenia zawodowego są również kontakty i współpraca placówki z pracodawcami. Świadczy ona o dodatkowym potencjale i wzmacnia ofertę szkoły. Dla kandydatów stanowi początek realizacji obietnicy uzyskania kwalifikacji pożądaných na rynku pracy i efektywnego wejścia na rynek pracy poprzez uzyskanie pierwszych doświadczeń zawodowych. Analiza stron wykazała, że jedynie nieco ponad połowa witryn szkolnych (51%) zawiera informacje nt. współpracy szkoły z przedsiębiorcami (*informacja o prowadzonych praktykach, współpracy, lub zaznaczenie tej współpracy, chociażby przez zamieszczenie logotypów firm na stronie internetowej szkoły*). Spośród tych placówek 61% zamieszcza na szkolnej stronie www logotypy firm, z którymi współpracuje wykorzystując przestrzeń informacyjną szkoły do promocji pracodawcy. Informacje nt. możliwości uzyskania praktyk zawodowych w przedsiębiorstwach zamieszczone było na 52% analizowanych witryn, a 34% zawierało informacje o współpracy w ramach klas patronackich. Dodatkowo jako inne formy promocji współpracy z pracodawcami wskazano: zamieszczanie na stronach odnośników do witryn pracodawców, wykazów pracodawców, z jakimi szkoła współpracuje, i jakie bonusy oferują oni uczniom (np. karta MultiSport), informacje na temat możliwości dalszej kariery zawodowej w konkretnych firmach, informacje o wizytach uczniów w przedsiębiorstwach, promowanie obecności pracodawców na wydarzeniach organizowanych przez szkołę m.in. Festiwal Zawodów. Informacje te zamieszczane są w formie wzmianek w aktualnościach lub zakładce partnerzy. Dodatkowo niektóre szkoły zamieszczają również wykazy pracodawców współpracujących ze szkołą.

Podsumowując należy stwierdzić, że szkoły obecnie mają możliwość korzystania (i rzeczywiście są szkoły, które z nich aktywnie korzystają) z wielu form i narzędzi komunikowania swojej oferty uczniom / rodzicom w przestrzeni wirtualnej. Szkoły w Wielkopolsce tworzą wiele dobrych praktyk w tym zakresie. Dobrze prowadzona strona internetowa jest mocnym atutem szkoły. Kierunek zmian / rozwoju, który wydaje się być niewykorzystanym obecnie potencjałem działalności analizowanych stron internetowych to tworzenie przekazu, który popularyzowałby wśród młodych osób informacje dot. sytuacji na rynku pracy, poszukiwanych kompetencji / kwalifikacji na rynku pracy, oczekiwań pracodawców w tym zakresie. Niezależnie od możliwości technicznych i poziomu zaawansowania witryn www należałoby zwrócić w tym kontekście szczególną uwagę na tworzone komunikaty i sposób prezentowania oferty. Ponadto występujące (obecnie incydentalnie) na stronach internetowych kursy e-learningowe, materiały dydaktyczne świadczą o tym, że szkoły są zaangażowane i same szukają skutecznych rozwiązań mających podnosić jakość przekazywanych treści.

Podsumowanie

Wg raportu *Strategia umiejętności OECD Polska, Wnioski i Rekomendacje*²⁶ jednym z trzech kluczowych zagadnień i priorytetów działania dla poprawy wskaźników dotyczących umiejętności w Polsce (wykorzystania umiejętności pracowników na rynku pracy) jest wyposażenie uczniów i studentów w umiejętności na przyszłość. Uczniowie, studenci i instytucje potrzebują większych zachęt i wsparcia, aby odpowiednio reagować na potrzeby rynku pracy. Poprawie powinien ulec system przepływu informacji na temat potrzeb w zakresie umiejętności, gdyż dysproporcje w zakresie popytu i podaży umiejętności nadal utrzymują się na rynku pracy na wysokim poziomie.²⁷

Jednym z obszarów priorytetowych jest więc zwiększenie sprawności reagowania systemu edukacji na potrzeby rynku pracy. Sprawne mechanizmy systemu kształcenia powinny pozwolić uczniom rozwinąć zestaw umiejętności praktycznych mających decydujące znaczenie, zwłaszcza w krótszej perspektywie zawodowej jak i umiejętności przyswajania sobie nowych umiejętności w przyszłości, co ma istotne znaczenie w utrzymaniu i rozwijaniu aktywności zawodowej w dłuższej perspektywie. W efekcie umiejętności te, dostosowane do krótko i długoterminowych potrzeb rynku pracy oraz elastyczność zawodowa przyniosą korzyści osobom fizycznym, przedsiębiorcom i całej gospodarce²⁸.

Efektywność szkolnictwa zawodowego stanowi niezbędny element sprawnie funkcjonującego i sprzyjającego rozwojowi gospodarczemu kraju, a brak wysoko wykwalifikowanych pracowników fizycznych i techników stanowi jedną z przeszkód szybszego rozwoju gospodarczego w wielu państwach świata, w tym w Polsce²⁹. Chociażby czwarta rewolucja przemysłowa stawia i będzie stawiała nowe wyzwania wobec organizacji procesu kształcenia, na wykwalifikowane kadry dla przemysłu. Niezdefiniowane jeszcze dzisiaj obszary, będą wymagały nowych kompetencji i nowych specjalistów.

Wyniki analiz przeprowadzonych w ramach niniejszego opracowania korespondują z wnioskami z raportu *Strategia umiejętności OECD Polska, Wnioski i Rekomendacje*³⁰ i wskazują, że kluczowym wyzwaniem dla systemu edukacji w najbliższym czasie jest reagowanie na zmiany rynku pracy poprzez m.in.:

- **Rozszerzenie zakresu usług doradztwa zawodowego w instytucjach edukacyjnych**³¹
Stworzenie usług doradztwa zawodowego w instytucjach edukacyjnych pozostaje wyzwaniem dla Polski na wszystkich poziomach edukacji.
- **Tworzenie zachęt do nawiązywania współpracy szkół z publicznymi służbami zatrudnienia, celem pozyskiwania aktualnych raportów nt. rynku pracy i diagnozowanego zapotrzebowania na kształcenie na lokalnych rynkach pracy.**

²⁶ OECD (2019), *OECD Skills Strategy Poland: Assessment and Recommendations*, OECD Skills Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/b377fbcc-en.s.3-4>

²⁷ Nieodłączny jest tu również inny ważny element tj. rozwój kultury uczenia się przez całe życie i praca na rzecz efektywności systemu uczenia się dorosłych, które zabezpieczają możliwość poprawy umiejętności i przekwalifikowywania absolwentom w całym okresie dorosłości.

²⁸ OECD (2019), *OECD Skills Strategy Poland: Assessment and Recommendations*, OECD Skills Studies, OECD Publishing, Paris, s. 3-4.

²⁹ J. Nowak, *Nowa reforma oświaty – szansa czy zagrożenie dla rozwoju szkolnictwa zawodowego?*, „Szkoła – Zawód – Praca”, nr 17/2019, s.30.

³⁰ Opracowano na podstawie OECD (2019), *OECD Skills Strategy Poland: Assessment and Recommendations*, OECD Skills Studies, OECD Publishing, Paris, s. 17 - 19.

³¹ M.in. kwestie doradztwa zawodowego w szkołach ponadpodstawowych reguluje rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. oraz rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego.

Wsparcie informacyjne powinno wpływać na decyzje dot. tworzonych kierunków kształcenia. Ponadto część pozyskanych danych i raportów mogłaby być popularyzowana na stronach internetowych placówek szkolnych – celem informowania uczniów o kondycji rynku pracy.

- **Tworzenie partnerstw na lokalnych rynkach pracy działających na rzecz promocji kształcenia zawodowego i dualnego wśród młodzieży oraz wsparcia w zakresie orientacji zawodowej dostosowanej do krajowego i lokalnego rynku pracy.**
- **Wzmocnienie zachęt dla instytucji edukacyjnych w celu dostosowania ich oferty do potrzeb rynku pracy.** Programy kształcenia powinny być zgodne z potrzebami rynku pracy zarówno pod względem struktury (liczba oferowanych miejsc), jak i jakości (treść ofert). Wprowadzone niedawno reformy mające na celu zachęcenie szkół zawodowych do dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy wymagają monitorowania i wspierania.
- **Opracowanie systemu monitorowania losów absolwentów szkół zawodowych** poprzez zbieranie danych administracyjnych lub krajowe badanie wśród absolwentów.
- **Większe zachęty i wsparcie dla nauczycieli kształcenia i szkolenia zawodowego** Opracowanie strategii pozyskiwania i utrzymywania nauczycieli w zawodzie. Jakość kadr (poziom przygotowania i praktyczne doświadczenie nauczycieli) ma duże znaczenie w kontekście zarówno jakości kształcenia jak i przywracania prestiżu / rangi kształcenia zawodowego.
- **Stałe doskonalenie kadry pedagogicznej.** Podniesienie kwalifikacji nauczycieli w zakresie kształtowania u uczniów kompetencji kluczowych (w tym postaw przedsiębiorczych, kreatywności, umiejętności np. uczenia się, rozwiązywania problemów, współpracy w zespole).
- **Stałe podnoszenie rangi i znaczenia kształcenia branżowego w świadomości społecznej.**
- **Wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami edukacyjnymi, a pracodawcami** (zwiększenie zaangażowania lokalnych interesariuszy w rozwój oferty kształcenia i szkolenia zawodowego tj. tworzenie klas patronackich, przygotowywanie propozycji programu nauczania dla zawodu przez pracodawcę, realizacji kształcenia zawodowego, w tym praktycznej nauki zawodu, we współpracy z pracodawcą, wyposażeniu warsztatów lub pracowni szkolnych, organizacji egzaminów zawodowych, doskonaleniu nauczycieli kształcenia zawodowego i promocji kształcenia zawodowego).
- **Wzmocnienie uczenia się w miejscu pracy w ramach kształcenia zawodowego** (zapewnienie wsparcia finansowego i pomocy technicznej dla MŚP w celu zwiększenia ich aktywnego uczestnictwa w możliwości uczenia się w miejscu pracy).